

KAAITHEATER

EEN DWARSVERBINDEND
PODIUMKUNSTENHUIS

003704

4/9/2019

CRIT. / PETER SWINNEN + NU ARCHITECTUURATELIER
MOUTON / TTAS / KAHLE / INGENIUM & DAIDALOS / BAVO / CHEVALIER MASSON

Dit ontwerp is tot stand gekomen dankzij vele gesprekken. We spraken met bevriende podiumkunstenaars en onafhankelijke denkers, ontmoetten nieuwe kunstenaars (o.a. de *artists in residence* van het Kaaitheater), bevroegen de culturele burens (via noA architecten), de sociale burens (via L'Escaut), consulteerden Urban Brussels (Dienst Erfgoed Brussel & Dienst Stedenbouw), ... We hebben daarbij vooral geluisterd, met het ambitieuze programma van eisen helder in het achterhoofd. Alvorens dit voorstel verder te ontvouwen willen we alvast graag de volgende

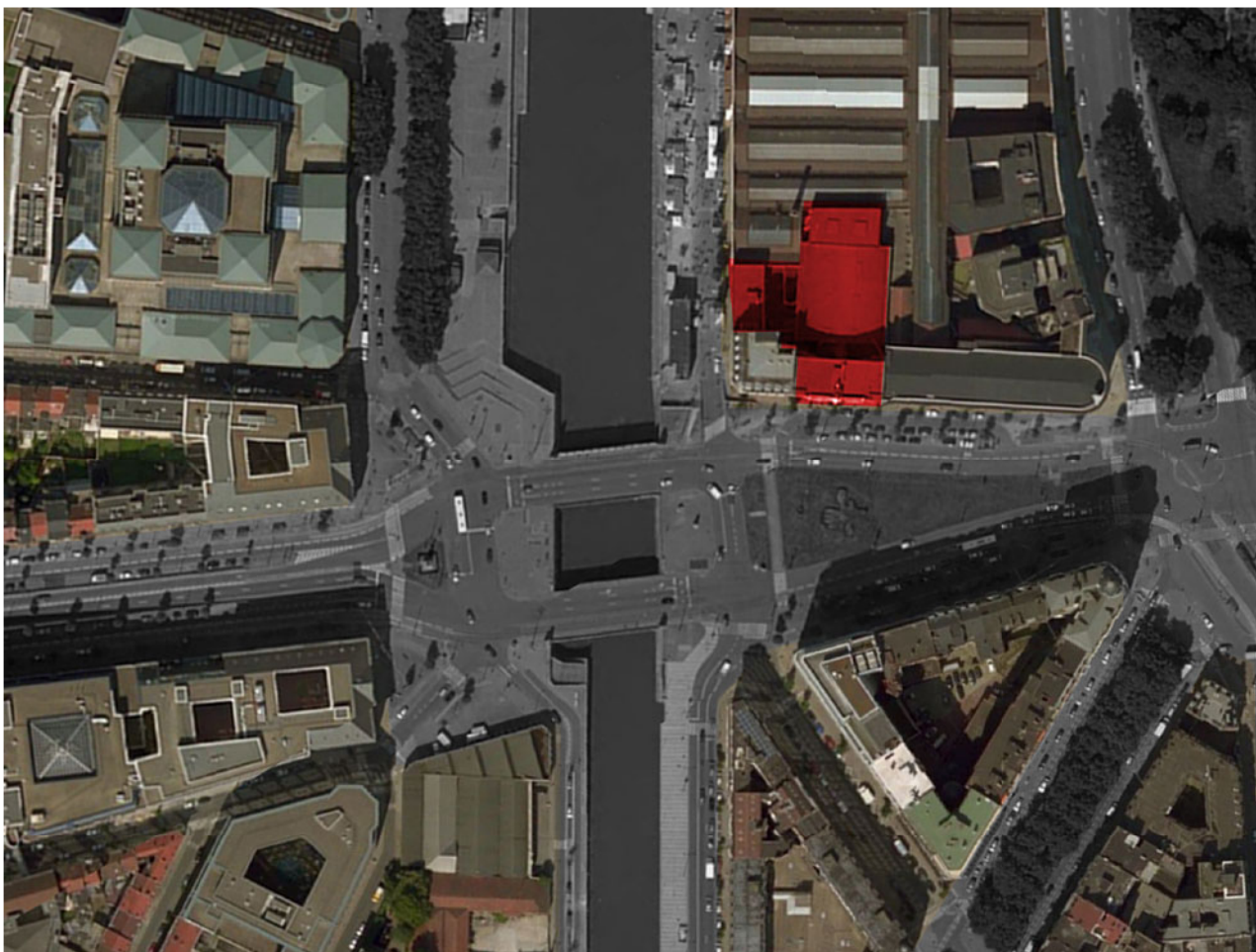
1. 'Geen mini-KANAL worden dan wel een spannende frictie garanderen'
2. 'Het Kaaitheater is symbolisch kapitaal, en dat mag zo ervaren worden, een zelfbewust baken in de stad'
3. 'Een beschermende omgeving voor creatie, met duidelijke grenzen, die vervolgens bewust opengesteld kunnen worden'
4. 'Geen pseudo-doorwaadbaarheid à la Beursschouwburg'
5. 'Een 'open huis' hoeft er niet als een open (glazen) huis uit te zien, liever niet'

Naast deze verlangens en besognes hebben we het project opgevat als een efficiënt-bewust voorstel qua circulatiestromen, structuur en technieken. Een gebouw dat compact is, klimaatstabiël, gebruikmakend van ecologisch verantwoorde materialen zonder daarvan een karikatuur te worden. De globale volumetrie van deze beheersbare theatermachine is ontstaan vanuit een mediatie met de drie andere (toekomstige) hoeken rond de

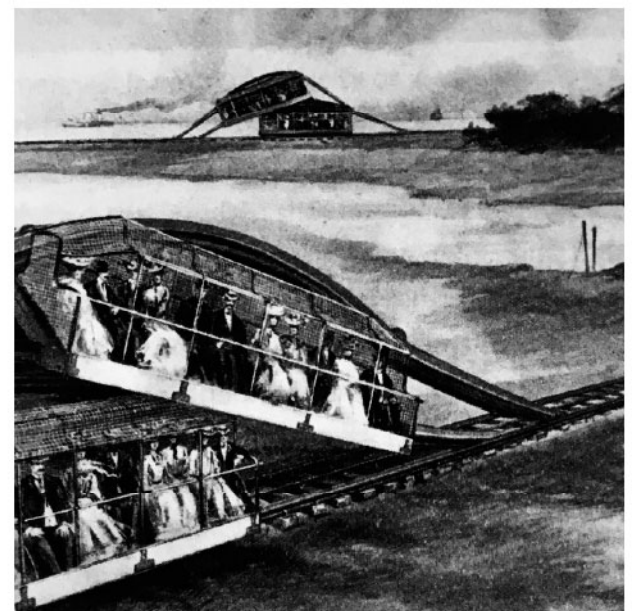
persoonlijkheden danken voor voor hun tijd en genereuze inzichten: Josse De Pauw, Bart Verschaffel, Rudi Laermans, Maarten Van den Driessche, Paul Peyskens & Johan Daenen, An Fonteyne & Daniel Niggli, Michiel Van de Velde, Christophe Meirehans, Vera Tussing, Lies Pauwels & Tom Rummens, Olivier Bastin en Sybille Valcke (Urban Brussels/Erfgoed). We beschouwen de inhoud van deze gesprekken als een mogelijke aanvulling op het programma van eisen. Aanzetten tot een herpolitiseren van de projectdefinitie. De belangrijkste inzichten – vaak terugkerend tijdens de gesprekken – zijn de volgende:

6. 'Een theateromgeving die zich stelselmatig prijsgeeft, met ongekende subtiële (enscenerings)mogelijkheden'
7. 'Genereuze studio's met onverwachte zichten en daglicht, veel studio's graag'
8. 'Een café dat intimiteit toelaat en een autonoom karakter heeft'
9. 'Echte residentieplekken, die langer verblijf mogelijk maken'
10. 'Een sterk signaal in en voor de stad; ten aanzien van de buurt en de wereld'

Saintelette bruggen, de ruimtelijke evolutie rond het kanaal en natuurlijk ook de nieuwe architectuur van KANAL. Het Kaaitheater en KANAL gaan de komende jaren in *real-time* moeten uitvinden hoe ze zich zullen verhouden, inhoudelijk en ruimtelijk. Wie zal er over wie heenschuiven ter hoogte van de Akenkaai? Welke dwarsverbindingen zullen ontstaan? En wat voor nieuwe inzichten en sociale ruimtes kan/moet dat opleveren?

↑ Kaaitheater Site (2019)

↑ Leap-Frog Railway, Coney Island (1890)

Tussen 24 Juni en 27 Augustus spraken we met verschillende persoonlijkheden met een hart voor podiumkunsten en Brussel. Hieronder vindt U enkele van de meest markante persoonlijke stellingnames.

PS = Peter Swinnen, HL = Halewijn Lievens,
AE = Armand Eeckels, GB = Gideon Boie, RF = Rosa Fens

AN FONTEYNE
(17 Mei + 13 Augustus, PS)

⇒ De mogelijkheid van aansluiting met KANAL is een wens. En een stedelijke noodzakelijkheid. Het in elkaar grijpen van de volumes KAAI/KANAL kan een intrigerend uitwisselingsproces op gang helpen brengen.

CHRISTOPHE MEIERHANS
(22 Augustus, RF/PS)

⇒ It would be nice if you could have an improvised conversation with the barman. Today this is impossible at the Kaaithheater café.

RUDI LAERMANS
(24 Juni + 9 Augustus, HL/AE/PS/GB/RF)

⇒ Het Kaaithheater is vooreerst een theater-publieke ruimte, niet zomaar een publieke ruimte. Dus enkel wanneer makers en publiek beslissen om iets uit te wisselen wordt het gebouwencomplex publiek, in wisselende gradaties. Theater is van 'binnenin' maatschappelijkheid maken en die vervolgens gecontroleerd naar buiten kunnen brengen.

MAARTEN VAN DEN DRIESCHE
(7 Augustus, PS)

⇒ Aandacht voor logistiek en regimewissels is cruciaal. Er is het dagdagelijkse functioneren en het spektakel. Dat laatste is buitengewoon, met subtiele nuances en met overgangen en gradaties tussen publiek en artiesten, theater en straat, backstage en frontstage. Het dagdagelijks functioneren en het spektakel mogen niet gratis vermengd worden.

BART VERSCHAFFEL
(24 Juni, HL/AE/PS/GB/RF)

⇒ Een theater in een stad is als een klooster (in een stad), een beschermende omgeving die stilte en concentratie toelaat. De mogelijkheid om een 'ceremonie van creatie' bij te wonen, in bewuste gemeenschap.

PAUL PEYSKENS
(2 Juli + 8 Juli, PS)

⇒ Een mooie ruimte om na de voorstelling, al of niet met het publiek, samen te zijn en het succes en/of grandioos falen met veel smaak te vieren.

JOSSE DE PAUW
(28 Juni, PS)

⇒ Theater is een plek waar je de wereld moet kunnen overnemen. En dat kan niet in elke publieke omgeving ... En als ik nog iets wereldlijk mag toevoegen: een goed theater heeft een goed café.

JOHAN DAENEN
(2 Juli, PS)

⇒ Een plek in de stad buiten de stad, zo zou ik een stedelijk theater omschrijven. Vooral geen open glazen doos, in dit geval naar het kanaal gericht. Maar een plek waar de bezoeker bewust binnenstapt, een subtiele drempel over moet, met of zonder ticket.

VERA TUSSING
(8 Juli + 5 Augustus, GB/RF/PS)

⇒ The studios and residency spaces are cardinal, they should provide a protective and generous environment. In case our production aims for outreach, we'll go out of the theater, and perform in the 'outside world'. The theater building cannot and should not absorb the whole 'outside world'.

OLIVIER BASTIN
(27 Augustus, PS)

⇒ Cela fait 30 ans que l'Escaut est là, près du canal, Molenbeek, les théâtres, nos soirées de spaghetti avec le quartier, ... Kaaithheater est le bienvenu. Il y a plein de raisons pour s'échanger des 'instants de vérités'.

MICHEL VAN DE VELDE
(8 Juli, GB/RF/PS)

⇒ Minder institutionalisering! Alles wat helpt om dat te realiseren, of ambivalent te maken, is een waardevolle bijdrage. Sterke signalen zijn nodig.

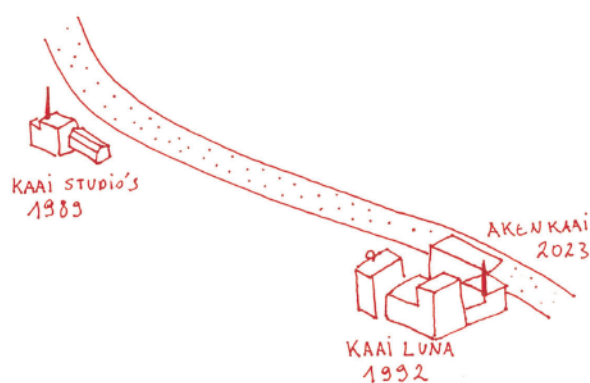
De context rond het Kaaitheater wijzigt in snel tempo, inclusief een ware schaalsprong qua bebouwing en voorzieningen langsheen het kanaal. Toen het Kaaitheater in 1993 het LUNA theater betrok was het nog een eenzame parel aan het kanaal. Vandaag heerst veeleer de vraag hoe

het Kaaitheater betekenisvolle ruimte aan deze buurt-in-ontwikkeling kan toevoegen, wetende dat giga-buur KANAL kortelings uit de startblokken zal schieten. Hoe kan het Kaaitheater met zijn 60.000 bezoekers 'compromisloos complementair' zijn binnen Brussel?

Het mogelijk maken van nieuwe stadsensembles lijkt een cruciaal deel te zijn van het Kaaitheater DNA. Dat gebeurde reeds op intrigerende wijze met de Kaaistudio's aan de Onze-Lieve-Vrouw van Vaakstraat (1989/–) en met het 'verborgen' LUNA theater (1993/–). De locatie aan de Akenkaai verenigt mogelijk drie ruimtelijke/stedenbouwkundige uitdagingen:

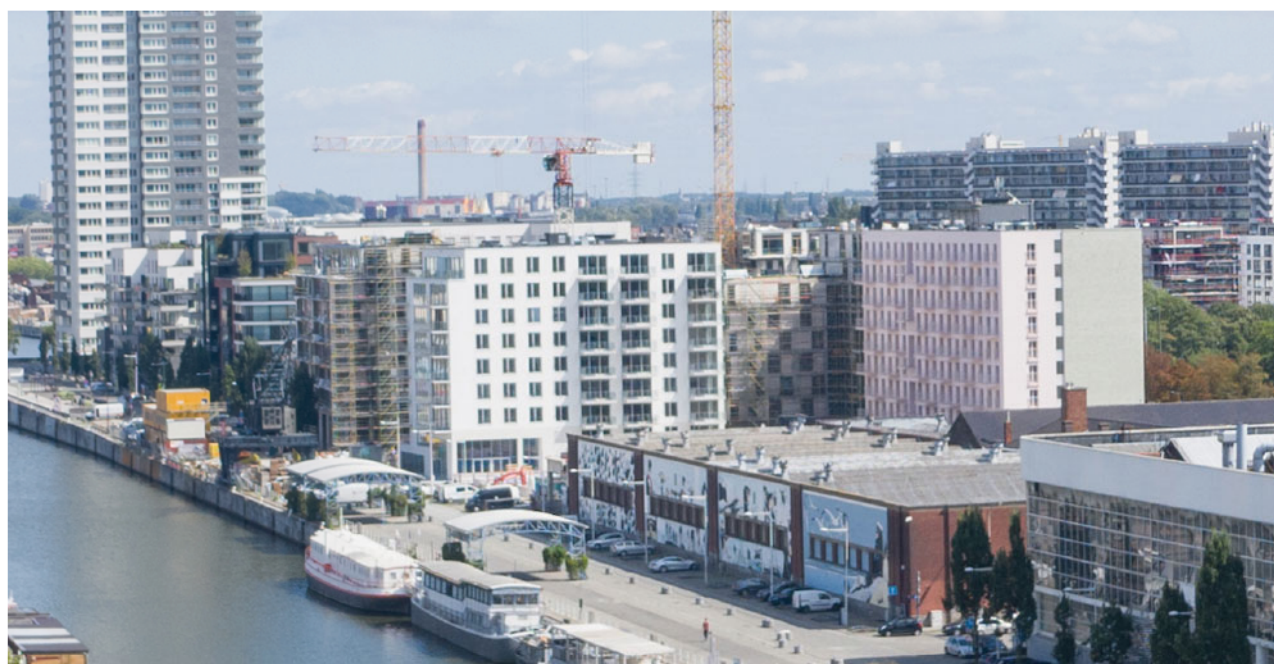
- Hoe de langse gevel van KANAL beëindigen?
- Hoe aansluiten op een klassiek hoekgebouw met blinde zijgevels?
- Hoe de 'winkelhaak' gevormd door de Citroën etalage/Kaaitheater/Laïsch Centrum zinvol vervolledigen en als stedelijke figuur sterker maken?

Het oorspronkelijke LUNA gebouw en het Akenkaai project vormen het nieuwe Kaaitheater ensemble. Beide onderdelen kunnen begrepen worden als behorend tot eenzelfde 'familie' van cultuurinfrastructuur, geschakeld rond het hoekgebouw. Een twee-eenheid met subtiële referenties naar elkaar, zonder deze op het eerste zicht te onthullen.

↑ Vervollediging winkelhaak

Verder uitzoomend rijst de vraag hoe de uitbreiding van het Kaaitheater zich kan verhouden tot de nieuwe volumes van KANAL en de nieuwe schaal van huidige/toekomstige architectuurprojecten rond het kanaal (V+/MSA, office, Bogdan & Van Broeck, 51N4E, Beel, ...).

↑ Projectontwikkeling langsheen Kanaal (2019)

De globale volumetrie van ons wedstrijdvoorstel wenst al deze impliciete/expliciete stadsensembles aan te spreken. Daarbij wordt de basis van KANAL (de voormalige *boiler room*) vervolledigd met een overkragende bovenbouw. Een alzijdig volume dat variërende lichten en zichten toelaat. Het Akenkaai gebouw is tegelijk autonoom en contextueel. Net zoals het Kaaitheater zelf.

↑ Schetsmaquette (Aug. 2019)

Een van eerste gesprekken die we gevoerd hebben is met noA architecten en vervolgens Mevrouw Sybille Valcke (Urban Brussels/Erfgoed, bijgestaan door haar collega's van Dienst Stedenbouw). Deze uitwisselingen waren belangrijk om te kunnen inschatten hoe ons voorstel past in de reeds lopende

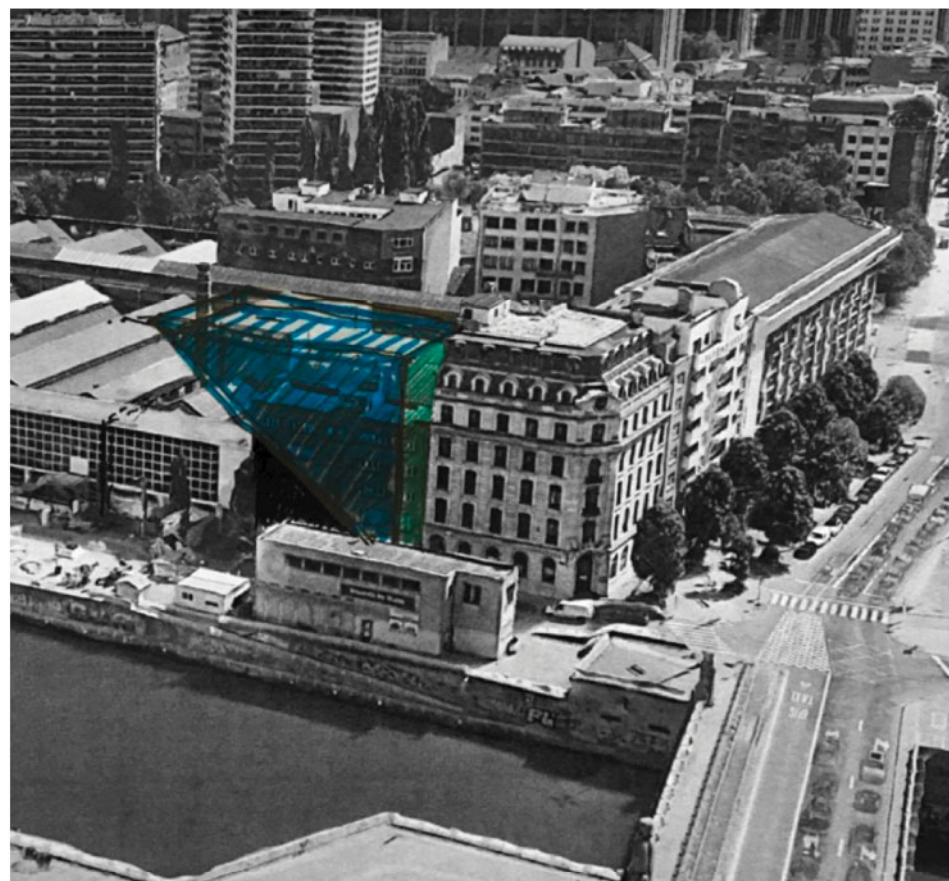
dynamiek (KANAL, Sainteletteplein, Kanaalplan). Bij noA architecten spraken we ook met EM2N en SergiSoN Bates. De daaruit volgende vragen en appreciatie hebben we verder verfijnd in ons voorstel. Met Mevrouw Valcke bespraken we vier erfgoed aandachtspunten in detail:

A. GEVELSAINTELETTEPLEIN

Ofschoon deze niet in deze opdracht vervat zit, willen we op basis van het gesprek met Erfgoed toch pleiten voor een terdege restauratie, conform de oorspronkelijke uitgangspunten (huidige

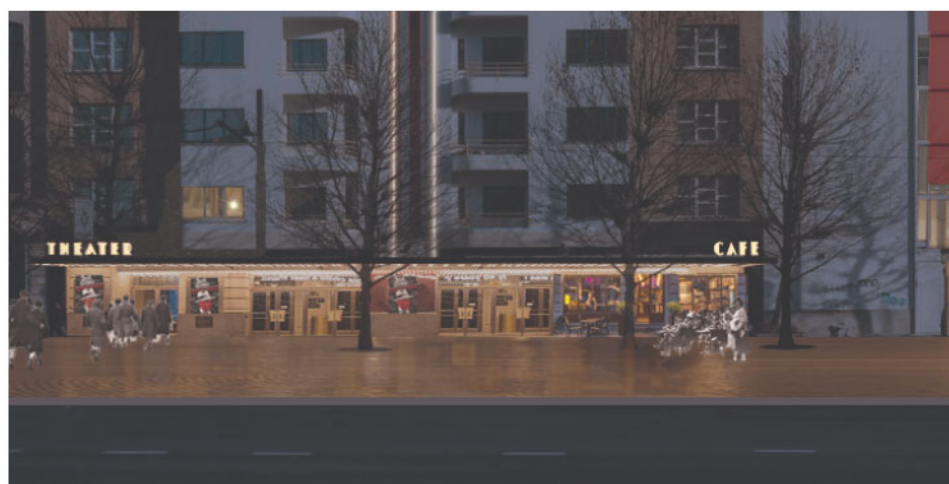
rode, gele, blauwe kleuren zijn niet origineel, gevel bestond uit licht grijs stucwerk, ...). In 1993 was het budget (te) beperkt, waardoor men onvoldoende zorgvuldig met de restauratie is omgesprongen. Een herhaling hiervan dient vermeden te worden.

B. GEVELAANSLUITINGEN

We nemen afstand van de blinde gevel, om deze beter te kunnen ervaren. We beogen een driedimensionaal moment waarbij het profiel van de grote zaal heel even zichtbaar wordt. Afstand houden van de blinde muur laat tevens toe studio's, agora en werkruimtes te voorzien van een mooi en subtiel daglicht.

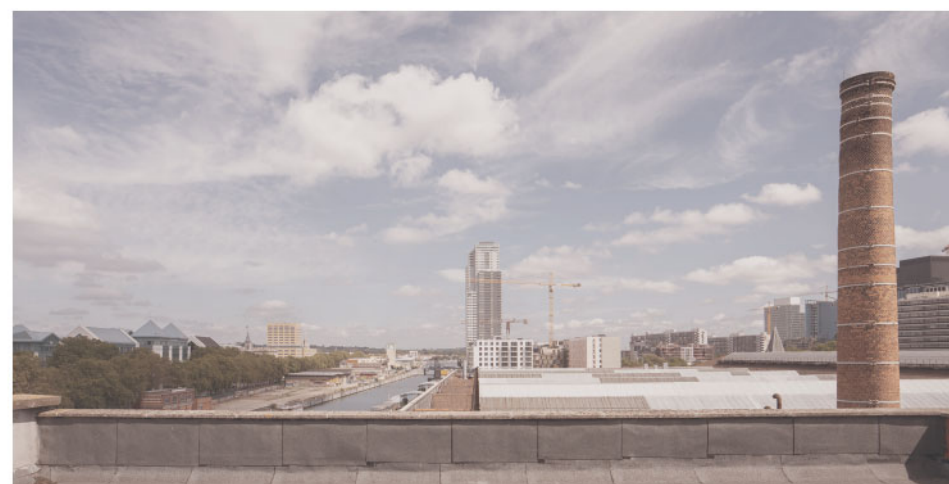
De tussenruimte met trappen naar het eerste terras (agora) werd als idee ten eerste geapprecieerd door Erfgoed (en Stedenbouw). De restrictie om een deel van de gevel te behouden buigen we om naar een spannend moment met de nieuwbouw, waarbij de twee gevels een in elkaar schuivend geheel vormen. Dit voorstel kon rekenen op appreciatie.

C. SITUERING HOOFDINGANG KAAITHEATER

De hoofdingang behoort logischerwijze aan het Sainteletteplein te liggen, samen met het café. Dit ligt immers nabij het openbaar vervoer en met de heraanleg van

het Sainteletteplein kan er weer gedroomd worden van een échte entree. Erfgoed was daarenboven te vinden voor de suggestie om desgevallend de inkom subtiel te onderlijnen met een lichte luifel die 's avonds ook het terras van het café aanlicht.

D. BEHOUD SCHOUW

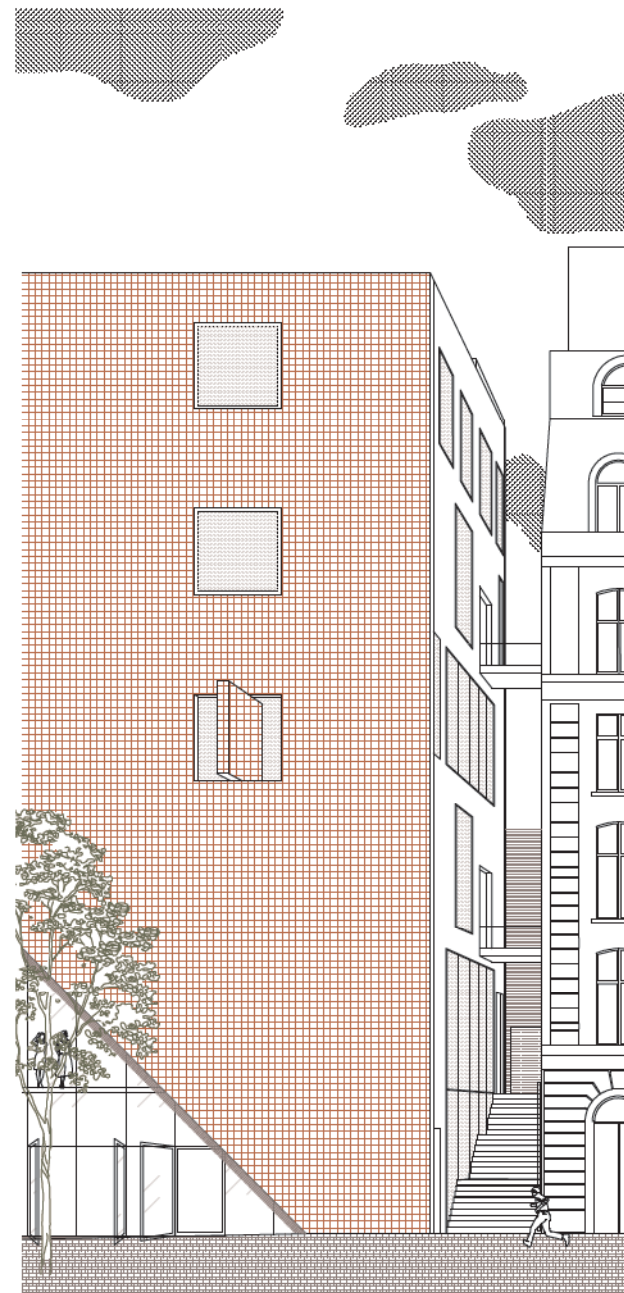
Dit is wenselijk maar niet verplicht. Op basis van ons voorstel kunnen we de schouw evenwel inschakelen in een nieuw stedelijk geheel, wat voor Erfgoed en Stedenbouw zeker verdedigbaar is.

Rekening houdend met een ambitieus programma van eisen en een eerder kleine site dient de extensie van het Kaaitheater een compacte intelligentie na

te streven. We ambiëren daarbij een volwaardige daglichttoetreding voor de technische ruimtes, de dagelijkse werkruimtes alsook de creatieplekken.

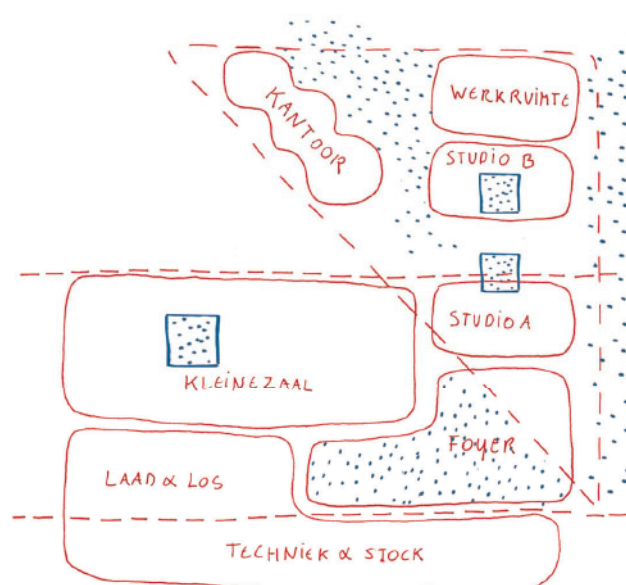
↑ Terras Agora

↑ buitentrap naar agora

Vanuit de foyer gaat men via een genereuze draaitrap naar de eerste verdieping, waar de kleine zaal ligt. In de zaal is er mogelijkheid om via de gevel langsheen het kanaal daglicht te nemen (tevens afsluitbaar). Rond en onder de kleine zaal bevinden zich alle nodige technische en logistieke ruimtes. Deze ruimtes zijn georganiseerd rond een verticale wintertuin die zorgt voor natuurlijke ventilatie, privacy en comfortabel werklicht. De loges worden compact gecombineerd in een volume tussen kleine en grote zaal. Elke loge beschikt over daglichttoetreding. Ook de hoger gelegen studio's en werkruimtes, alsook de kantoren en de agora (cafetaria) worden voorzien van veelvuldig daglicht, en aangepaste zichten.

Boven de agora bevinden zich de kantoren en de werkruimtes, dewelke visueel gescheiden zijn door een groene patio. Dit volume laat niet alleen daglicht toe, het zorgt tevens voor natuurlijke ventilatie. De kantoren genieten van noordelijk licht, aangevuld met verre stadspectieven richting haven. Studio B en de werkruimtes worden zijde wintertuin voorzien van een glazen gevel, waarbij manipuleerbare gordijnen de nodige privacy en/of verduistering kunnen bieden. Alle gevraagde functies sluiten efficiënt op elkaar aan.

↑ Organigram (met daglicht)

Tijdens een boeiend gesprek met Maarten Van den Driessche werd er een stevige nadruk gelegd op het belang van het circuleren, en het vermijden om het dagdagelijkse circuleren en het eventementiële met

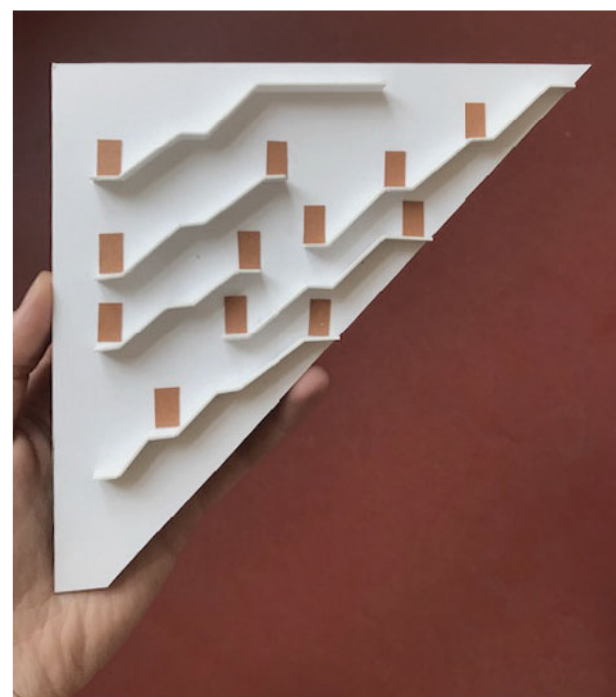
elkaar te verwarren. Natuurlijk kan er uitzonderlijk geopteerd worden om het gehele gebouw voor het spektakel 'open te zetten', zoals bijvoorbeeld tijdens *Damaged Goods* Highway 101 in de Kaaistudio's.

In voorliggend voorstel worden *front of house* en *back of house* evenwel op natuurlijke wijze gescheiden. Een centraal georganiseerde verticale toren combineert diensttrappen, personenlift en goederenlift waardoor de nieuwbouw efficiënt ontsloten wordt.

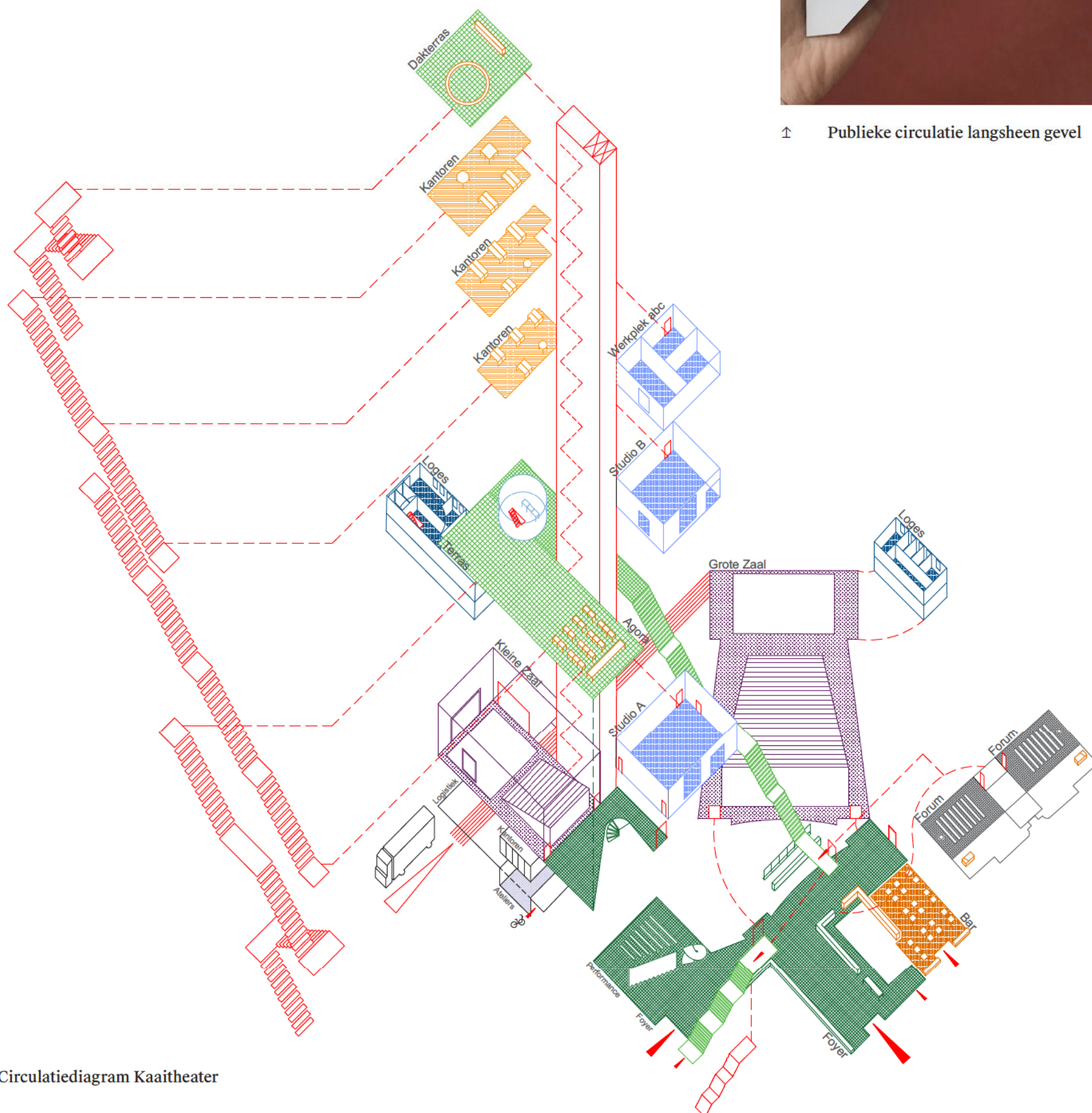
Aan de zijde van de Akenkaai kruipt een publieke trap traag naar boven. In de ont-dubbelde schil van de voorgevel verzorgt een ruimtelijke boeiend trappensysteem verschillende interne verbindingen. Een publieke trap die het foyer met de studio verbindt, studio's met de agora, de agora met de kantoren en

werkruimten, etc... Tevens fungeert deze ook als tweede evacuatie route voor de bovenliggende verdiepingen. Vanop de straat vertrekt er een trap naar het agorateras. Deze schalige trap doet tevens dienst als noodtrap voor het gebouw aan de Akenkaai alsook het huidige Kaaitheatergebouw.

Aan de Akenkaai wordt de logistieke toegang voorzien, waarbij een volwaardige vrachtwagen binnen kan laden en lossen. Van daaruit gaat het via de *back of house* soepel richting alle functies in het bestaande en het nieuwe gebouw.

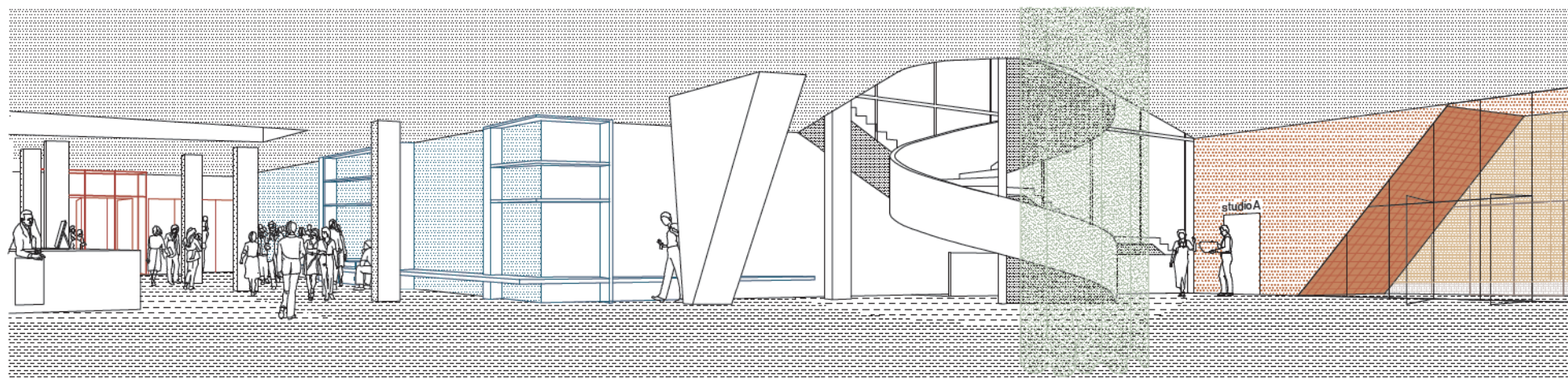
↑ Publieke circulatie langsheen gevel

↑ Circulatiediagram Kaaitheater

Een geoptimaliseerd Kaaitheater moet inzetten op meerstemmigheid en toegankelijkheid. Het representeert tegelijk de voorhoede binnen de podiumkunsten alsook de nood aan werkelijke inclusiviteit. Het huis biedt vele perspectieven.

De volgende matrix van negen flexibele 'onderdelen' moet een verder gesprek qua ontwerp faciliteren en behapbaar maken, zodat het project er een kan worden van mede-eigenschap van eenieder betrokken bij de ontwikkeling ervan.

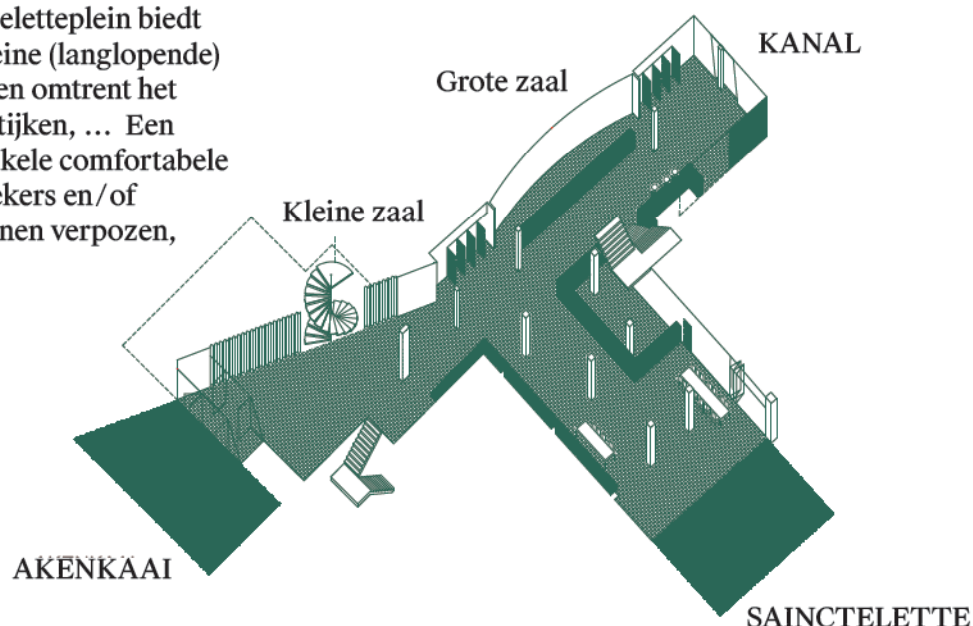
A. FOYER:

Op het gelijkvloers ontstaat een nieuwe aaneengeschakelde publieksruimte. Deze combineert de hoofdentree (met balie), de bestaande foyer en de Akenkaai entree. Het café, de nieuwe toegang naar het forum, de toegangen naar grote zaal en kleine zaal en de performanceruimte haken naadloos aan op de publieksruimte. Uitgaand van een optimaal en publieksvriendelijk Kaaitheater willen we pleiten om het huidige irregulier vloerlandschap (trapjes op, trapjes af, hellinkje hier, hellinkje daar) op te heffen, zodat het geheel een vlakke vloer wordt. Immers, de hoofdingang zijde Sainteletteplein, de ingang zijde Akenkaai en de geplande doorgang naar KANAL liggen reeds vandaag op quasi dezelfde vloerpass. Ook de connectie met de grote zaal wordt er eenvoudiger en comfortabeler op. De huidige onhandige steile zijvlakken worden omgevormd tot zachte hellingen die het rolstoelgebruikers mogelijk maken de zaal autonoom te bereiken. (zie plan niv 0 pg. 13)

Centraal in de foyer bevindt zich de ontvangstbalie, met zicht op de drie entrees (Saintelette / Akenkaai / KANAL). Boven de ontvangstbalie wordt een volwaardige daglichttoetreding voorzien.

De hoofdentree aan het Sainteletteplein biedt tevens de mogelijkheid om kleine (langlopende) tentoonstellingen te presenteren omtrent het Kaaitheater, kunstenaarspraktijken, ... Een lange lederen muurbank en enkele comfortabele tafels zorgen ervoor dat bezoekers en/of theaterpubliek hier rustig kunnen verpozen, afspreken, flaneren, ...

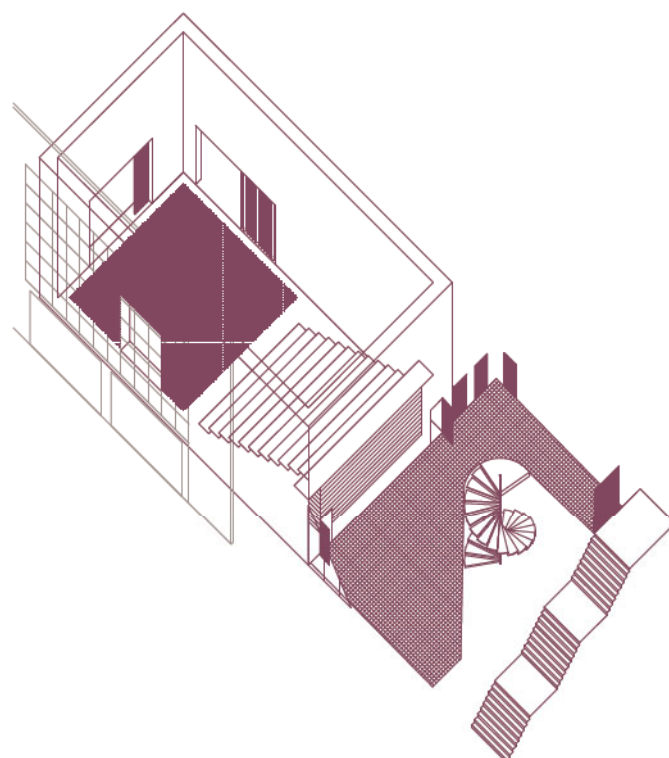
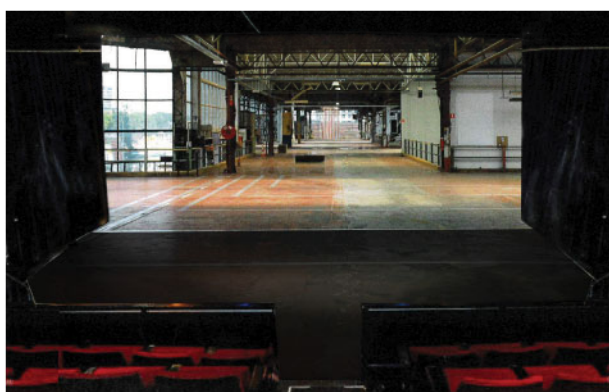
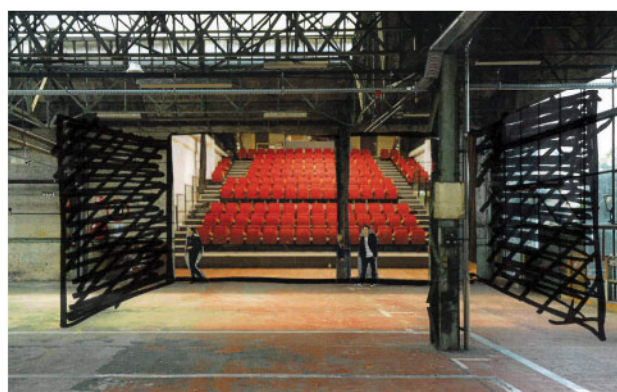
Voor de foyer stellen we voor om natuurlijke robuuste materialen te gebruiken zoals een kopshouten vloer. De kleuren en het licht van de foyer zijn warm en zacht.

B. KLEINE ZAAL

De kleine zaal biedt plaats aan 188 toeschouwers. Ze wordt omringd door alle nodige technische faciliteiten alsook de loges. De zaal wordt voorzien op niveau +1, waardoor ze tevens kan aansluiten op de eerste verdieping van KANAL. Via akoestische deuren kan het podium (achterwand) symmetrisch opengesteld worden, waardoor het immens perspectief van KANAL potentieel deel wordt van de scène

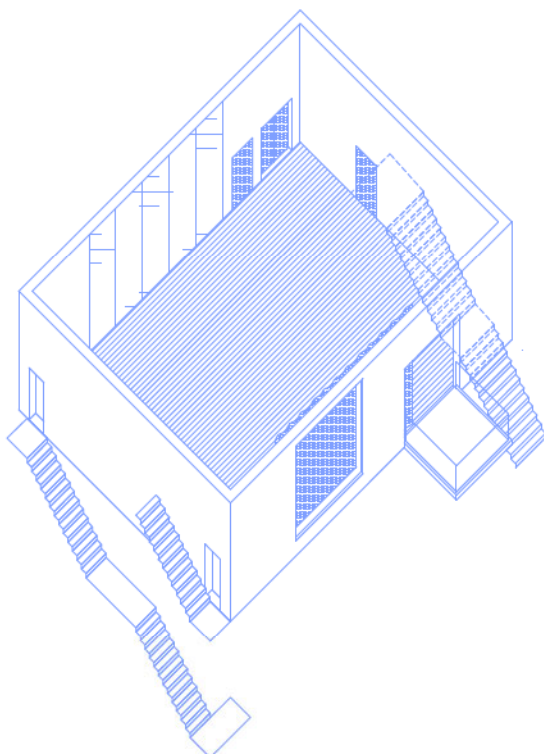
(en vice versa). Deze optie werd aan verschillende theatermakers voorgelegd en allen reageerden geïntrigeerd. Ook noA architecten vond dit een interessante koppeling met het KANAL project. Het zou het Kaaitheater in staat stellen om te beschikken over een black box die tevens een ongeziene stedelijke performanceruimte is. De zaal wordt eveneens voorzien van daglichttoetreding zijde kanaal. Dit om op- of afbouw en / of repetities aangenamer te laten verlopen.

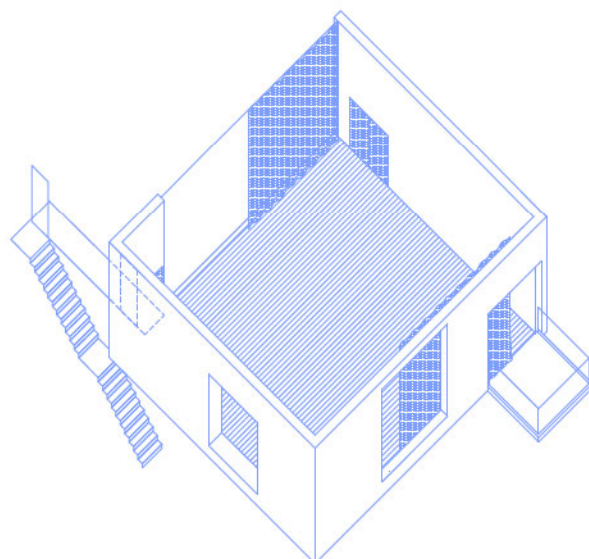
↑ Kleine zaal met foyer

C. STUDIO'S

Studio A en B haken helder in op het circulatieschema en beschikken over een eigen publiekstoegang. Naast de gevraagde technieken, dimensionering en afwerkingen bieden beide studio's daglicht en zichten. Studio A en B liggen vlakbij de centrale agoraruimte. (Het publiek kan Studio A bijkomend bereiken via de buitentrap naar het agora terras.)

↑ Studio A

↑ Studio B

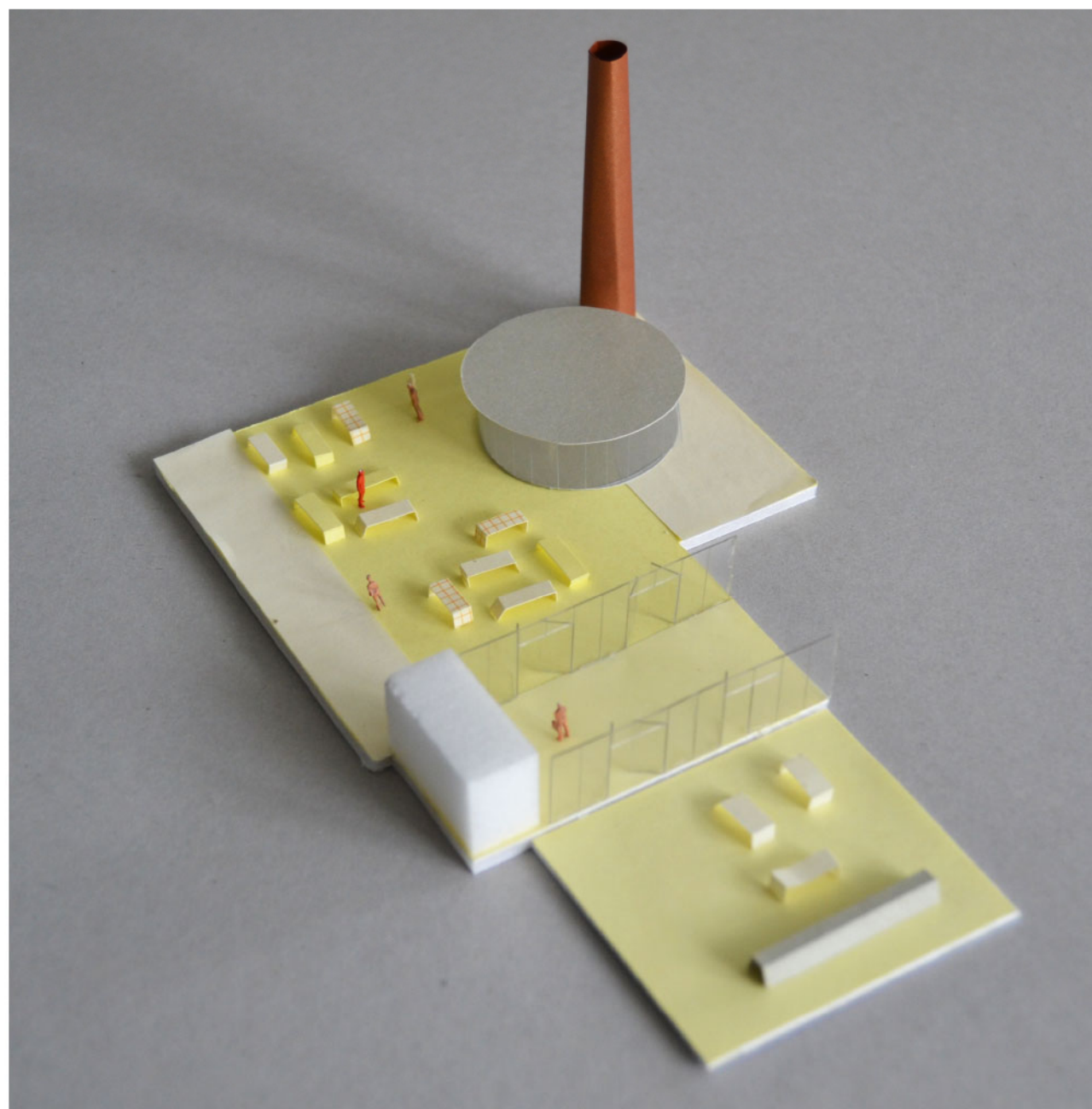
D. AGORA

Het hart van het nieuwe gebouw is de agora (cafetaria), die zich letterlijk 'halfweg' het complex bevindt. Hier kunnen alle medewerkers en residenten samenkomen. De agora bestaat uit drie delen: de gelagzaal met keuken, een groene loggia en een stedelijk buitenterras met perspectief richting haven. Gelagzaal en loggia kunnen op verschillende manieren ingericht en gecombineerd worden, al naar gelang het gebruiksregime. Het terras (met intacte schouw) biedt tevens plaats aan een autonoom vergaderpaviljoen / *greenroom*. Via een royale trappenpartij wordt het terras bereikbaar vanaf de Akenkaai. De agora met terras kan tevens dienstdoen voor aanvullend programma, zoals zomerstages voor kinderen of een *meet & greet* met kunstenaars. Het overhellend bovenvolume

biedt de nodige bescherming, vooral akoestisch (nabije verkeer) en kadert de heterogene omgeving op verrassende wijze.

↑ Concept lichte scheiding, Chevalier Masson

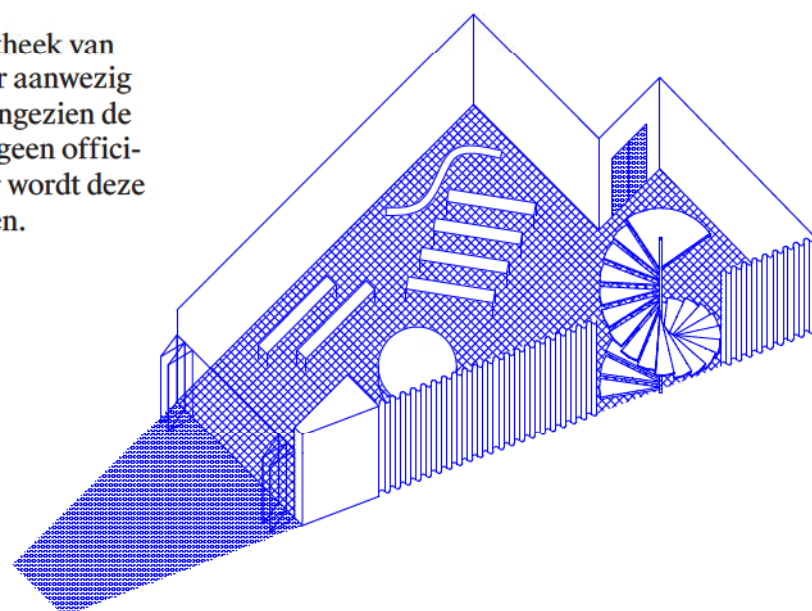

↑ Agora v.b.n.o. : terras, wintertuin, gelagzaal

E. PERFORMANCE RUIMTE / FORUM

De performanceruimte beschikt over een autonome toegang, direct vanaf de Akenkaai. Ze is tevens toegankelijk via de foyer en kan tot 100 mensen ontvangen voor discursieve sessies of kleine opvoeringen. Een akoestisch gordijn (7 lagen) scheidt de performanceruimte van de foyer. Samen met de bouwheer willen we bekijken of deze performanceruimte de nood aan een 'forum' niet ten dele opheft. Dit zou bijvoorbeeld de mogelijkheid bieden om aan het Sainteletteplein opnieuw residentieplekken te voorzien (een nood die ons geduid werd tijdens de gesprekken met enkele *artists in residence*). De eerste verdieping (forum) is ons inzien niet optimaal ingedeeld en/of gebruikt. Het zou

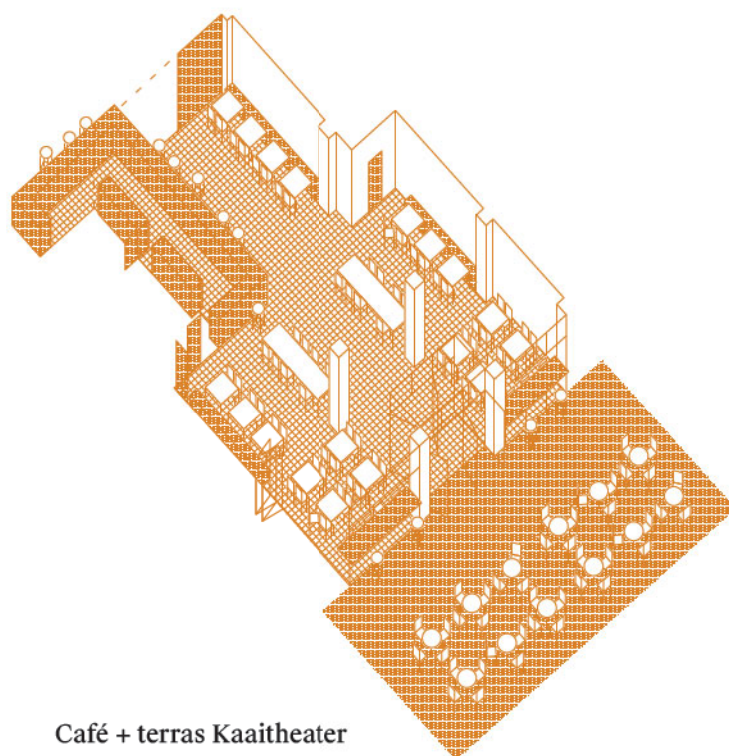
tevens een kans bieden om de bibliotheek van Marianne Van Kerkhoven duidelijker aanwezig te stellen binnen het Kaaitheater. Aangezien de residentieplekken en de bibliotheek geen officiële vragen zijn van de opdrachtgever wordt deze optie louter in planschets aangeboden. (zie plan niv+1 pg.15)

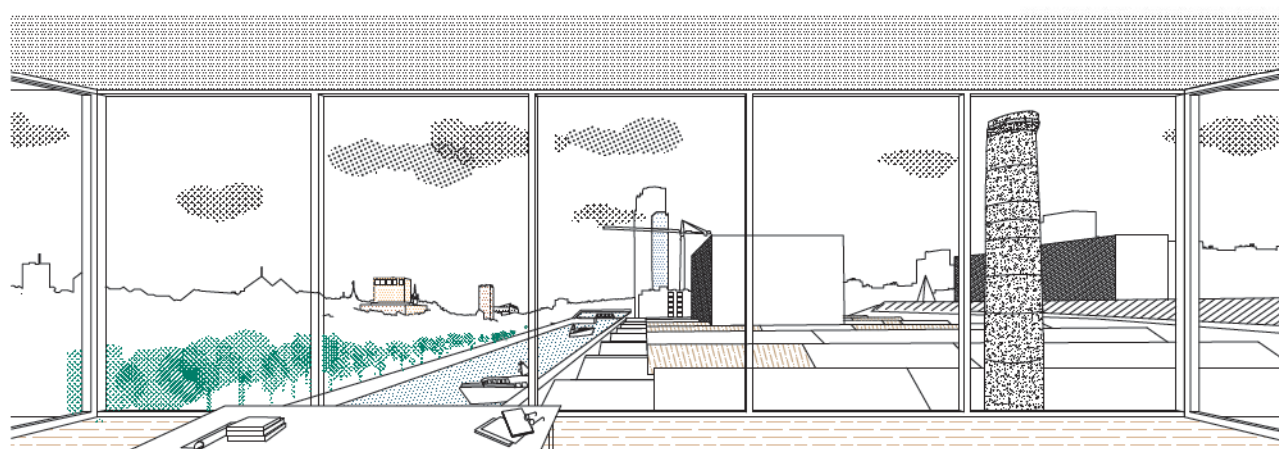
F. CAFÉ

Het café wordt aan het Sainteletteplein voorzien, net naast de voormalige Citroën showroom (toekomstige entree KANAL). Dit lijkt ons de natuurlijke positie voor het Kaaitheater café, waardoor het zowel een autonome plek in de stad kan worden. In ons gesprek met Agence TER (mede-ontwerpers nieuwe Sainteletteplein) werd de suggestie om het café aan het plein te plannen positief onthaald. Het café kan het toekomstige plein helpen versterken. Ook qua bezonning voor het buitenterras is deze zijde veel aangenamer dan de Akenkaai. Anders dan nu wordt het café geen doorloopruimte maar een intieme plek. We pleiten ervoor om een café mét een sterke identiteit te voorzien, een plek waar je bewust naartoe gaat voor een uitzonderlijke sfeer en bediening, en met een gedempte zachte atmosfeer.

↑ Café + terras Kaaitheater

↑ Ref: Kleines Café, Wien, H. Czech

↑ Uitzicht kantoren Kaaitheater

G. KANTOREN

De kantoren worden dichtbij de agora ingepland, voorzien van vergezichten op het kanaal (noorderlicht) en een groene lichtpatio. De residentiekantoren bevinden zich op de bovenste verdieping, dichtbij de werkruimtes. De kantoren zelf krijgen warm en zacht licht, en dito kleuren. Ze worden voorzien van natuurlijke ventilatie via de lichtpatio. De directe nabijheid van twee verticale circulatiekernen garanderen een vlotte bereikbaarheid van zowel *front of house* als *back of house*.

H. LOGES

Zoals door de opdrachtgever gevraagd voorzien we de loges in een compacte structuur gelegen tussen de kleine zaal en de grote zaal. Ook voorzien we nog enkele loges met genereuze relatie tot binnentuin tussen Kanal en de grote zaal. Vanuit de rustruimte op niveau +3 kan er met een trap gegaan worden naar het agora terras en de *greenroom* (terraspaviljoen). Voor de nodige rustige sfeer stellen we voor samen te werken met Brusselse textielontwerpers Chevalier Masson, met wie we al verschillende op maat gemaakte interieurprojecten realiseerden.

↑ Ref. Chevalier Masson (CECA gordijn 2019)

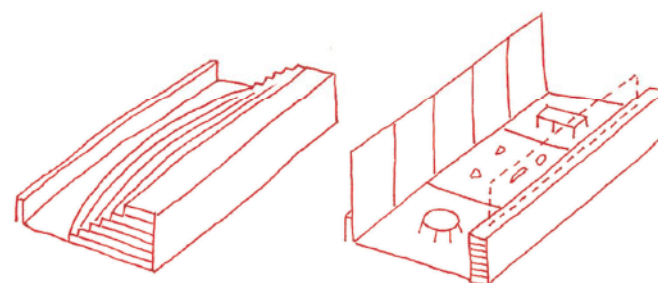

↑ foto loges maquette

I. EXTRA WORKSPACE

Tijdens ons eerste gesprek met Rudi Laermans kwam de grote zaal ter sprake. De 'te grote' zaal. Er werd terecht opgemerkt dat deze amper volgespeeld wordt, en of het niet beter zou zijn de tribune ook op andere wijze te kunnen gebruiken, bijvoorbeeld door ze in te richten als extra werkruimtes. Verschillende scenario's zijn daarbij mogelijk en dienen in het kader van het zeer stringent budget met de nodige openheid geëvalueerd te worden. Theatertechisch en stabiliteitstechnisch kunnen we het balkon in se aanpassen alsook optimaliseren qua correcte zichtlijnen (zie

oefening TTAS pg. 19). Dit is evenwel een ontzettend dure operatie die we maar moeilijk kunnen rijmen met de globale economie van het Kaaitheater. Het balkon zou met enkele eenvoudige ingrepen omgevormd kunnen worden tot twee of drie extra studioruimtes (met daglicht). Dit laat het instituut meteen ook toe om meer kunstenaars in het huis te betrekken, al of niet in het kader van de toekomstige *open source* ambities van Barbara Van Lindt en Agnes Quackels. De optie voor extra werkruimtes kan desgevallend ook samen bekeken worden met een functionele tribune. In dit geval wordt er een inschuifbare gradin voorzien (zoals gesuggereerd op de plannen).

TRIBUNE

WERKRUIMTE

Het is onze expliciete wens om alle ruimtes van het Kaaitheater subtiel en duurzaam te materialiseren. Door GRO worden bewust limieten uitgezet die we maximaal willen respecteren. Voor kantoren, studio's en werkruimtes worden natuurlijke materialen met een zachte uitstraling beoogd.

Indien budgettair haalbaar / wenselijk willen we met textielontwerpers Chevalier Masson extra aandacht bieden voor de punctuele aankleding van de loges, de agora en de kantoren. De persoonlijke betrokkenheid van het Kaaitheater personeel in deze lijkt ons cruciaal.

Voor de materialiteit van de buitenschil moet er gezocht worden naar afwerkingen die de cohesie met de architectuur van KANAL, het hoekgebouw en het oorspronkelijke Kaaitheater kunnen versterken. Tegelijk mag het Kaaitheater een helder moment in de stad worden, dat zowel onthult als verhult. Het gebruik van een geëmailleerde huid geeft het Kaaitheater de mogelijkheid zijn context op een abstracte wijze te reflecteren. De kleur van de emaille (rood oker) verwijst zowel naar het bakstenen havenvolume als de bakstenen banden op de art-deco Kaaitheatergevel. De verglijdende tinten zorgen voor een subtiel meervoudigheid in weerspiegelingen. De emaille is daarenboven robuust en onderhoudsvriendelijk.

Precies gepositioneerde zichtkaders en panorama's zorgen ervoor dat alle ruimtes sfeer en karakter putten uit hun onmiddellijke stedelijke context. Het dichttrekken van een gordijn wordt zo de eerste aanzet tot concentratie en verinnerlijking.

↑ textiel: Chevalier Masson

↑ geëmailleerde tegels: gevel

↑ vegetatie: kantoren

↑ kopshout: foyer

Parallel aan het ontwerpvoorstel bieden we met ‘Dwars\verbindingen: een huis voor podiumkunsten in Brussel’ een ondersteunend discursief programma aan. Een traject dat het bouwproces als aanleiding

neemt voor gesprekken over de architectuur voor podiumkunsten in Brussel. Gideon Boie (BAVO) werkte op basis van verschillende gesprekken het volgende voorstel uit:

↑ Werkruimte L'Escaut, Molenbeek

Het publiek programma ‘Dwars\Verbindingen: Podiumkunst in Brussel’ brengt hedendaagse denkers in gesprek met podiumkunstenaars. De gesprekken handelen over de mogelijkheden om vanuit de culturele sector, podiumkunsten in het bijzonder, een brug te slaan naar de urgente kwesties in Brussel. Tegelijk wordt de vraag gesteld welke (institutionele) huisvesting hiervoor gepast is en welke vormen van *sense of entitlement* daarbij kunnen horen.

Het programma kent geen vooraf bepaalde affiche. We starten met vier onderwerpen waarbij we telkens een start nemen met twee gasten. Vanuit de conclusies uit deze gesprekken wordt het vervolg bepaald, zowel wat betreft onderwerp, vraagstuk als gast. Voordeel van deze lichte formule is dat de reeks gesprekken zich ontwikkelt als een zelforganiserende daad. De gesprekpartners zijn telkens relevante denkers die niet verbonden zijn met het Kaaitheater en kunstenaar/personeel/directie betrokken bij de werking van het Kaaitheater.

ONDERWERP 1 \ POLITIEK OP DE TONEELVLOER

In het ontwerp van een huis voor podiumkunsten is een evidente vraag de relatie die het kan aangaan met de stad. In concreto wordt verwacht dat KANAL een cultuurpool wordt die een brug slaat met de armere, westelijke wijken van Brussel. Is deze verwachting realistisch? Kan deze verwachting geprojecteerd worden op de podiumkunsten? Socioloog Rudi Laermans in gesprek met Agnes Quackels en Barbara Van Lindt. Een vervolgonderwerp wordt vanuit deze gesprekken bepaald.

ONDERWERP 2 \ DE BELICHTING VAN BELICHAAMDE KUNST

Een theaterhuis voor podiumkunsten is niet enkel een podium, maar ook productiehuis. Hiermee spreken we over twee totaal verschillende regimes, waarde de eerste de uitvoering brengt naar een publiek en de tweede zich afsluit ter wille van oefening en herhaling. Vraag is

hoe een podiumkunstenhuis beide regimes kan combineren. Is een podiumhuis een productiehuis die het lichaam van haar dansers tentoonstelt en inspeelt op het voyeurisme van het publiek? De transparantie is tegelijk bedreigend voor individuele kunstenaars. Voor dansers is het productiehuis ook een plaats van oefening, wat zich vertaalt in verlangen naar privacy en bescherming van de publieke blik. Architectuurhistorica Beatriz Columina/filosofe Judith Butler in gesprek met Vera Tussing (*artist in residence*). Een vervolgonderwerp wordt vanuit deze gesprekken bepaald.

ONDERWERP 3 \ WELKE BAND TUSSEN INSTITUTEN EN KUNSTENAARS?

Podiumkunstenaars opereren grotendeels als zelfstandige werkracht die verantwoordelijk is voor de eigen financiering. Vraag is of in dergelijke context een huis voor podiumkunsten nood heeft aan een ‘architecturale’ huisvesting, waarbij architectuur al snel in een dichotomie komt te staan met de individuele praktijk van de kunstenaar, die zich meer en meer gedwongen weet als kleine zelfstandige. Cultuurhuizen scheppen een infrastructuur, maar de individuele kunstenaar is zelf verantwoordelijk voor financiering. Kunstenaars worden verplicht om opportunistisch te surfen van het ene huis naar het andere. Het gesprek gaat van start met filosoof Keller Easterling / socioloog Pascal Gielen met Michiel Van De Velde (*artist in residence*). Een vervolgonderwerp wordt vanuit deze gesprekken bepaald.

ONDERWERP 4 \ ZAL DE CHOREOGRAFIE HET KLIMAAT REDDEN?

Een opmerkelijke choreografie het afgelopen jaar was Live On Air, waarbij kinderen een dans opvoeren onder leiding van Wim Vandekeybus / UltimaVez, met een boodschap rond luchtkwaliteit. Het filmpje dient als propaganda voor de burgerbeweging Filter Café Filtré. De dans werd herhaald tijdens de slotactie van Filter Café Filtré op het Brouckèreplein in Brussel, in de aanloop naar de verkiezingen. De choreografie overtreedt hiermee heel veel kenmerken van het theater zoals we het kennen, met de bedoeling

om een maatschappelijke urgentie te agenderen. De instrumentele rol van dans gaat gepaard met een exodus van de dans uit het theater. We nemen deze actie als vertrekpunt om na te denken over de bijdrage van podiumkunsten in de zoektocht naar het grote vraagstuk van deze tijd: de klimaattransitie. Socioloog Bruno Latour in gesprek met Anne Teresa De Keersmaker. Een vervolgonderwerp wordt vanuit deze gesprekken bepaald.

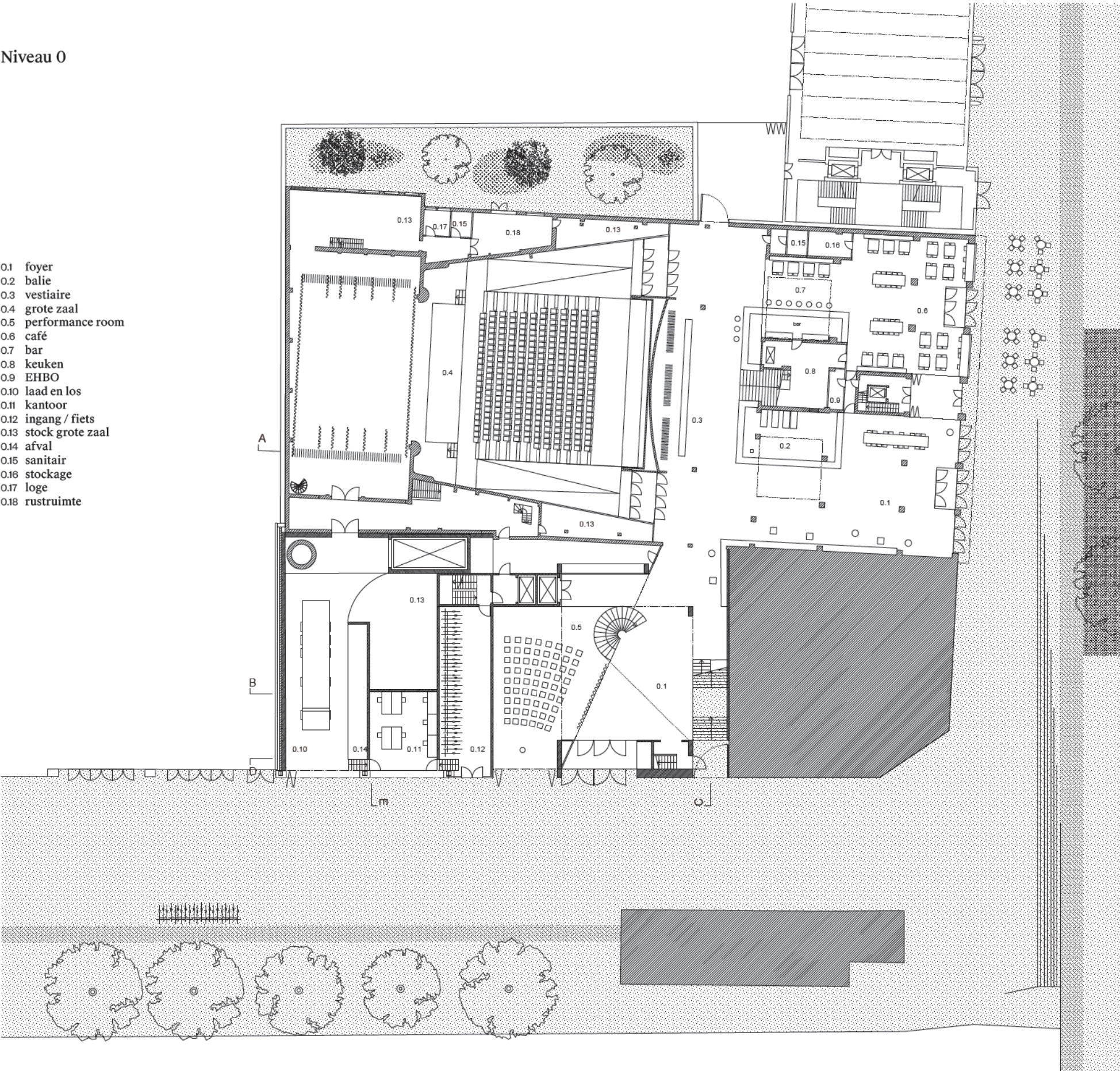
De gesprekken zijn publiek. Tegelijk wil de reeks een verdieping geven aan het ontwerpproces door een ruimte te scheppen waarin de betrokken actoren (opdrachtgever, kunstenaars, architecten, etc.) op een andere manier met elkaar in gesprek gaan. De vier onderwerpen vormen vier ‘seizoenen’. Mogelijk daarbij is dat de vier thematieken quasi simultaan gestart worden (alle vier in voorjaar 2020) en vervolgens een eigen dynamiek ontwikkelen, zolang als nodig.

Gideon Boie treedt op als moderator en curator van de reeks. Curator betekent in de context van een zelf-organiserend programma dat er vooral toegezien wordt dat de vragen doorheen de opeenvolgende gesprekken beantwoord worden. Ook komt het erop aan dat de betrokken partijen in het bouwproces nauw betrokken blijven. De gesprekken vormen het materiaal voor de publicatie van HUMUS 5 (2020-24), die tegelijk ook een neerslag biedt van het renovatieproces van het Kaaitheater.

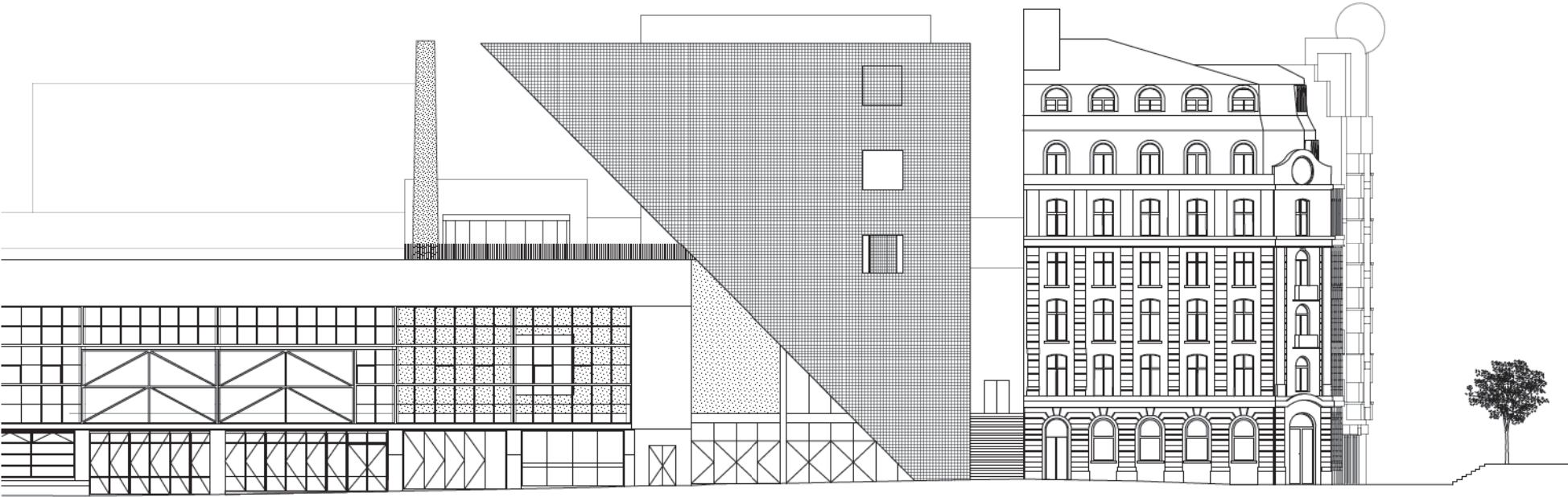
Het discursief programma vindt plaats in de werkruimte van L'Escaut in Scheldestraat aan de overkant van het Kanaal in Sint-Jans-Molenbeek, waar Olivier Bastin optreedt als gastheer. Deze formule werd een eerste keer samen doorgesproken op 27 augustus 2019 en dient evident verdere verdieping te krijgen, ondermeer met de nieuwe directie van het Kaaitheater. L'Escaut kan daarbij begrepen worden als een overtuigende sociale partner vanuit de onmiddellijke buurt. Hun ondertussen dertigjarige praktijk overtuigt en betekent voor het Kaaitheater dat ze op een evidente wijze kunnen samenwerken. Een duidelijk pilootproject voor de vele toekomstige samenwerkingen en *open source* initiatieven.

Niveau 0

Gevel Akenkaai

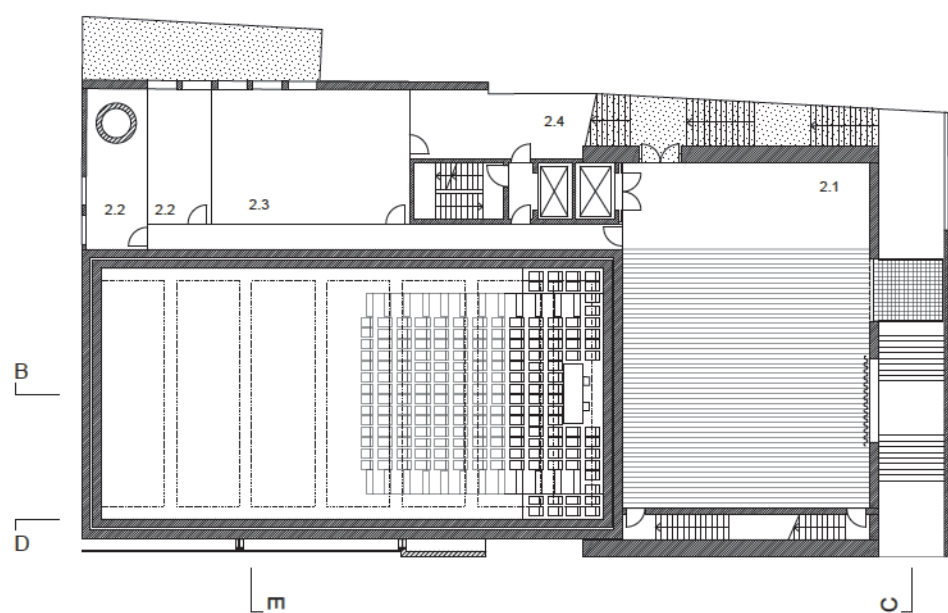

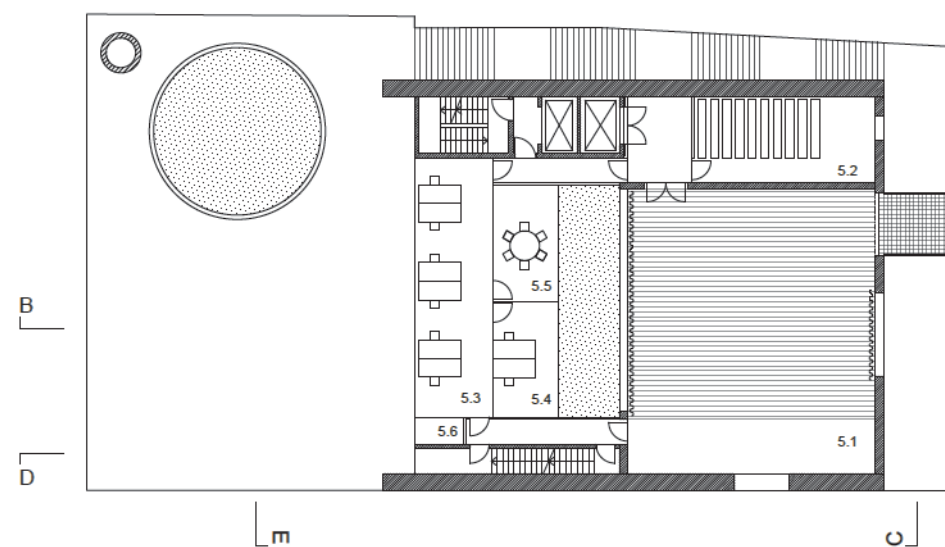
- 1.1 foyer
- 1.2 kleine zaal
- 1.3 zijtoneel
- 1.4 kleedruimte
- 1.5 wasruimte
- 1.6 forum
- 1.7 residentie
- 1.8 stock grote zaal
- 1.9 sanitair artiesten
- 1.10 productie grote zaal
- 1.11 loges

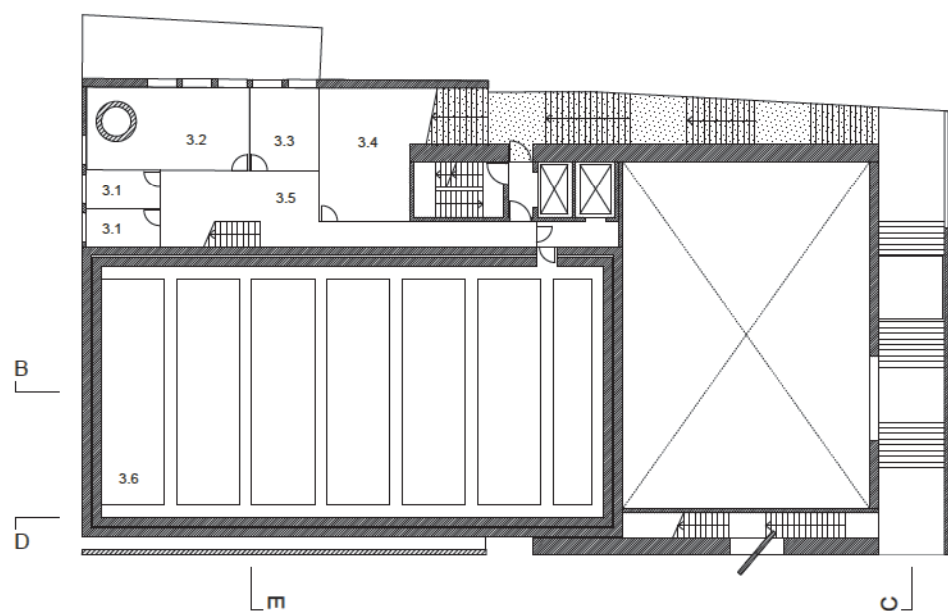
- 1.1 werkhuis
- 1.2 atelier metaal
- 1.3 atelier hout
- 1.4 stock ateliers
- 1.5 stock kleine zaal
- 1.6 stock grote zaal
- 1.7 stock gast gezelschap
- 1.8 sanitair personeel
- 1.9 kleedkamers personeel
- 1.10 berging schoonmaak
- 1.11 stooklokaal
- 1.12 HS cabine
- 1.13 ALSB / centrale zwakstroom
- 1.14 kleedruimte artiesten
- 1.15 wasruimte
- 1.16 stock
- 1.17 stock keuken
- 1.18 stock kantoren
- 1.19 luchtgroep
- 1.20 toiletten publiek

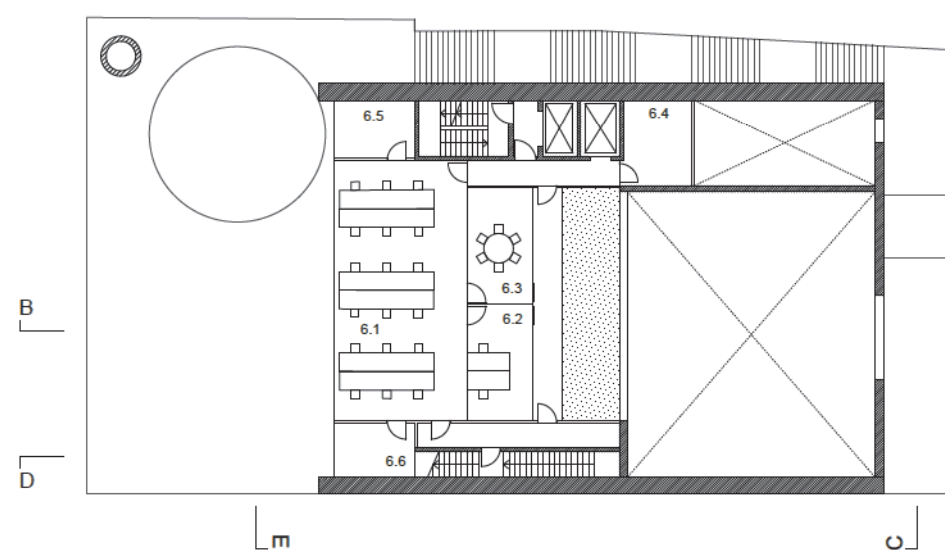
Niveau +2

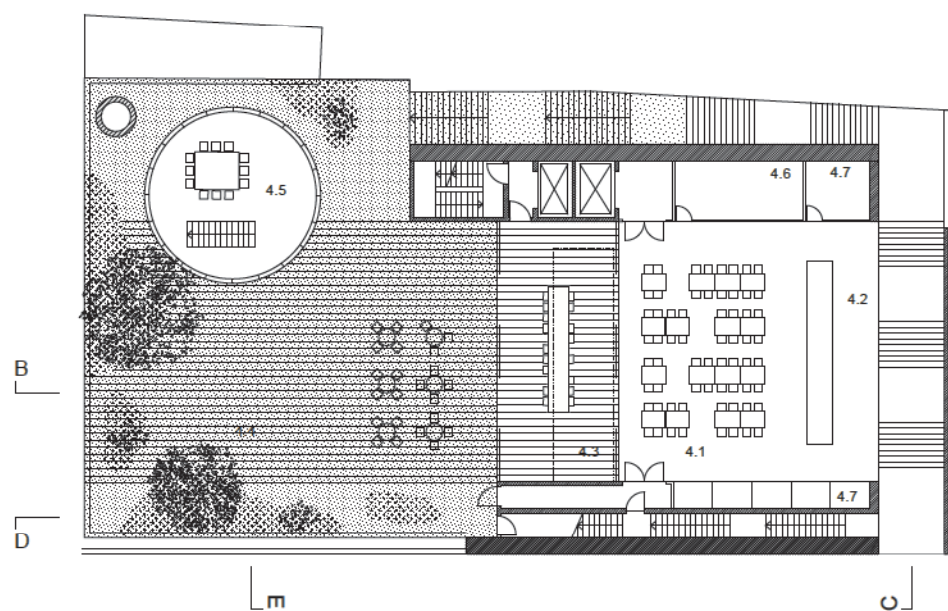
Niveau +5

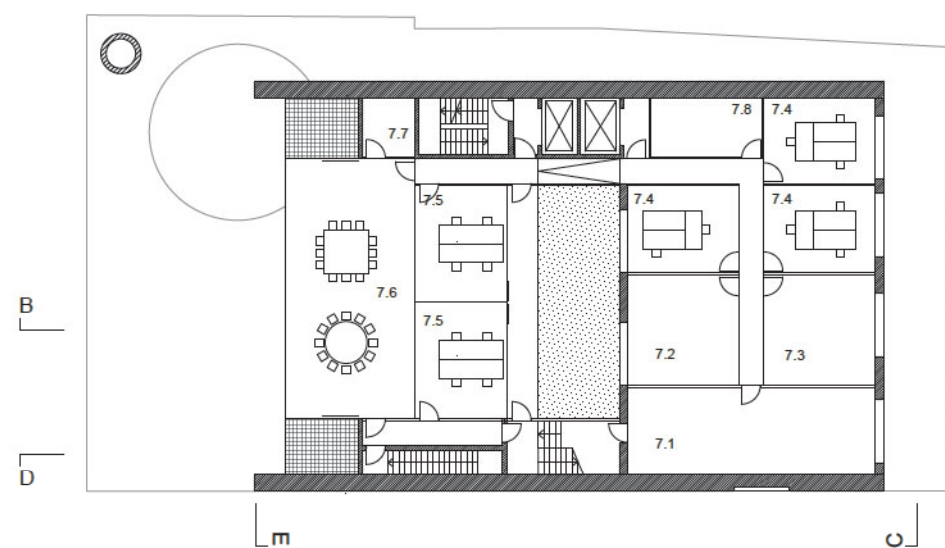
Niveau +3

Niveau +6

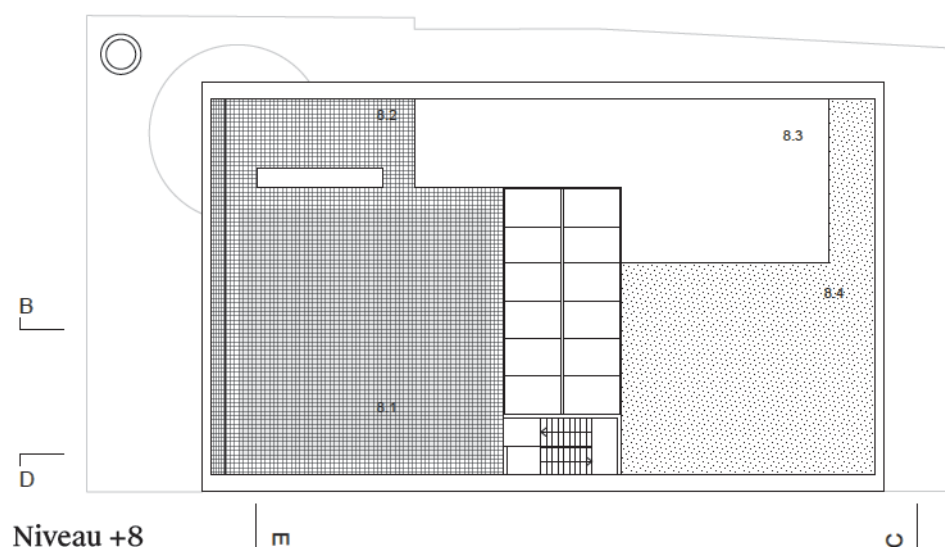

Niveau +4

Niveau +7

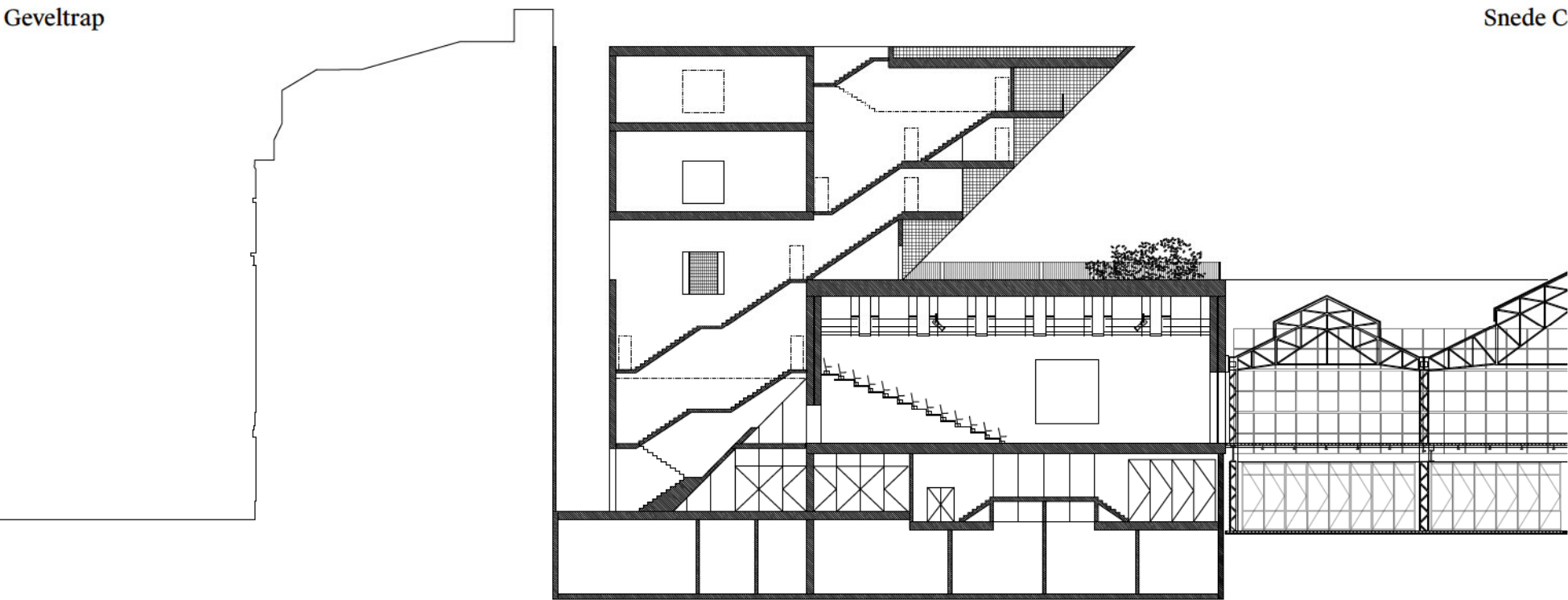
2.1 studio A	5.5 vergaderhoek
2.2 loge studio's	5.6 printer
2.3 loge groot	6.1 kantoor 18p
2.4 sanitair	6.2 duokantoor
3.1 kleine loges	6.3 vergaderhoek
3.2 loge	6.4 sanitair
3.3 productie	6.5 stock
3.4 sanitair	6.6 keuken
3.5 ruimte	7.1 werkruimte A
3.6 techniek kleine zaal	7.2 werkruimte B
4.1 agora	7.3 werkruimte C
4.2 keuken	7.4 residentiekantoor 3p
4.3 wintertuin	7.5 residentiekantoor 4p
4.4 terras	7.6 grote vergaderzaal
4.5 paviljoen	7.7 keuken
4.6 sanitair	7.8 sanitair
4.7 stock keuken	8.1 terras
5.1 studio B	8.2 bar
5.2 archief	8.3 luchtgroepen
5.3 kantoor 6p	8.4 dak
5.4 duokantoor	

Niveau +8

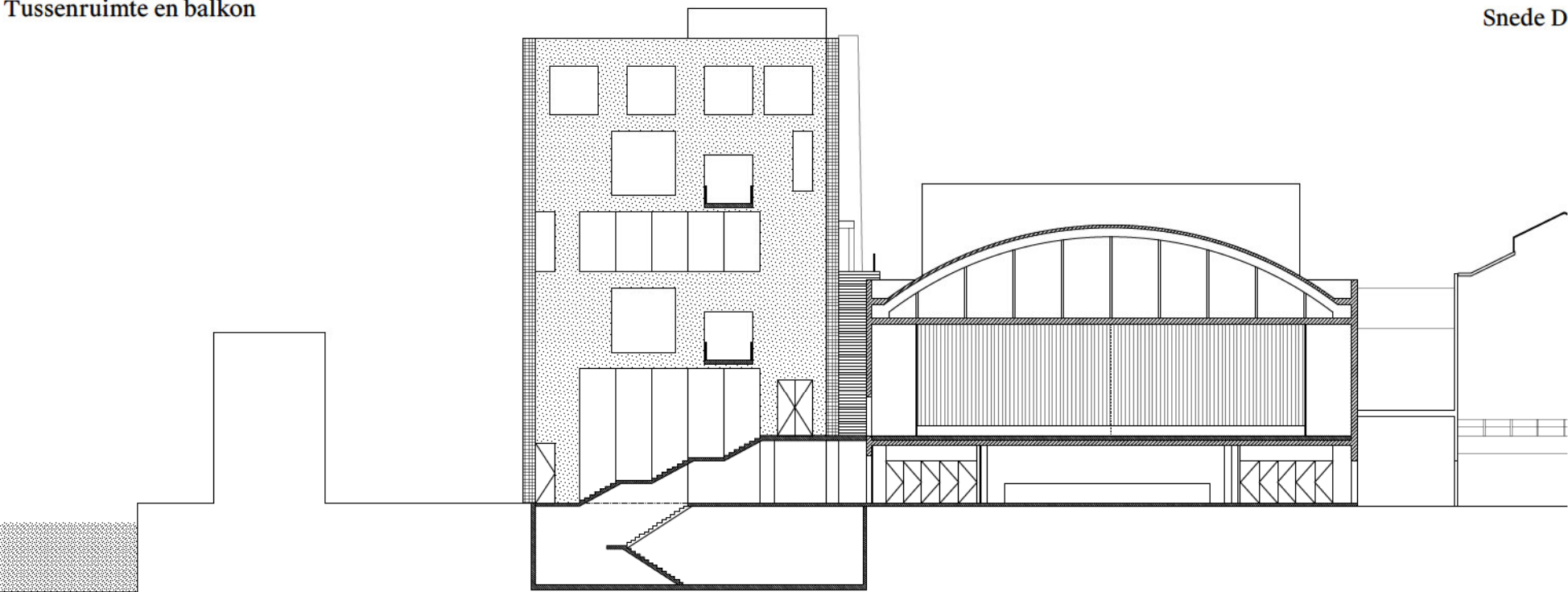
Geveltrap

Snede C

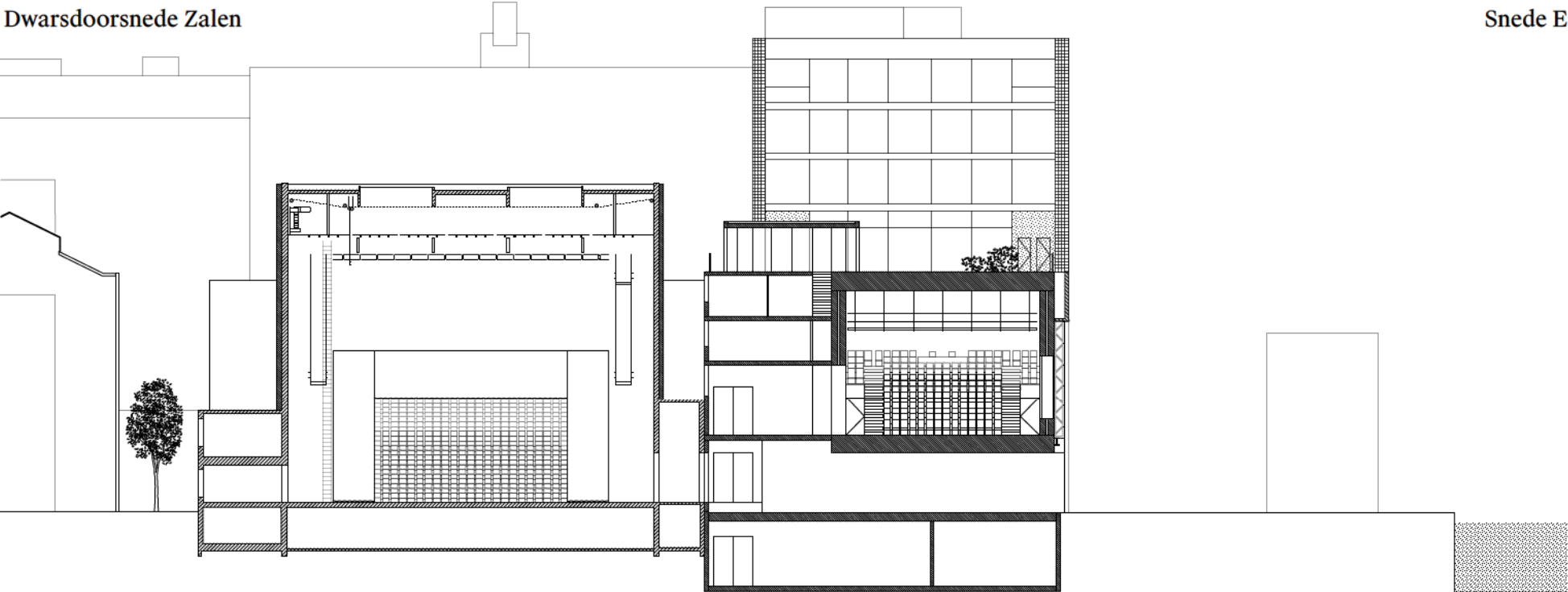
Tussenruimte en balkon

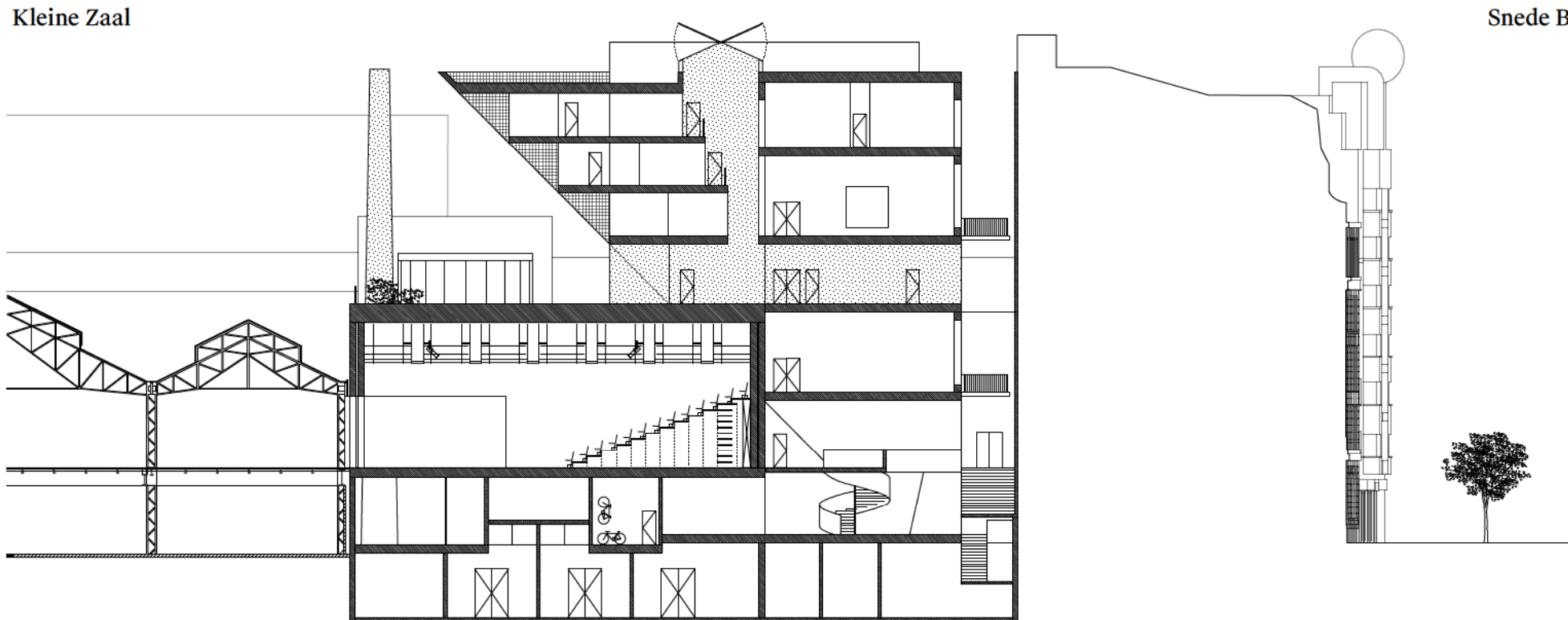
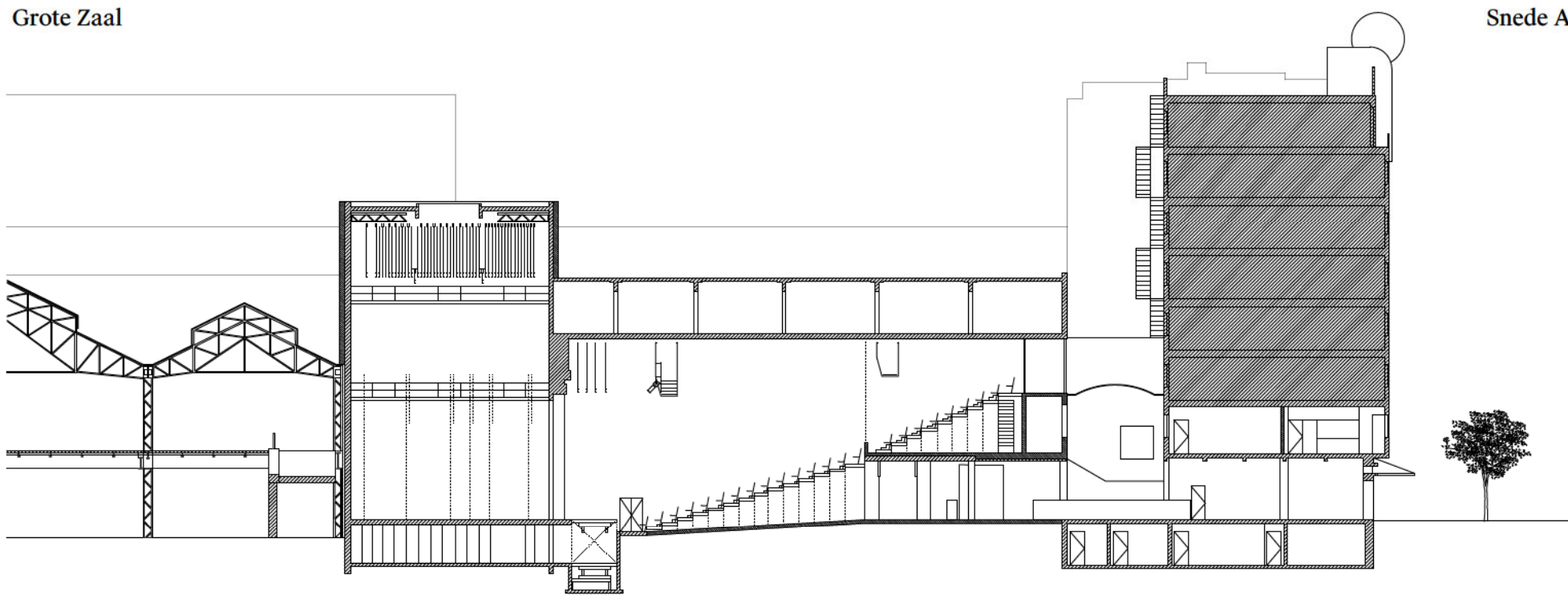
Snede D

Dwarsdoorsnede Zalen

Snede E

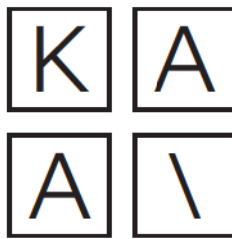

	RUIMTE	m²
-1.1	werkhuis	35
-1.2	metaal atelier	40
-1.3	hout atelier	40
-1.4	stock atelier	40
-1.5	stock kleine zaal/creatie	200
-1.6	stock grote zaal	170
-1.7	stock gastgezelschap	55
-1.8	sanitair personeel	20
-1.9	kleedkamer personeel	50
-1.10	berging schoonmaak	20
-1.11	stooklokaal	60
-1.12	HS cabine	20
-1.13	ALSB / centr zwakstroom	20
-1.14	kleedruimte artiesten	25
-1.15	wasruimte	25
-1.16	stock	40
-1.17	stock keuken	210
-1.18	stock kantoren	120
-1.19	luchtgroep	40
-1.20	sanitair publiek	100
0.1	foyer	753
0.2	balie	40
0.3	vestaire	40
0.4	grote zaal	344
0.5	performance	100
0.6	café	150
0.7	bar	50
0.8	keuken	70
0.9	EHBO	12
0.10	laad en los zone	130

	RUIMTE	m²
0.11	kantoor	50
0.12	ingang / fietstalling	75
0.13	stock grote zaal	170
0.14	afval	25
0.15	sanitair	6
0.16	stock	60
0.17	loge	8
0.18	rustruimte	25
1.1	foyer	157
1.2	kleine zaal	288
1.3	zijtoneel	70
1.4	kleedruimte	15
1.5	wasruimte	20
1.6	forum	140
1.7	residentie	140
1.8	stock grote zaal	40
1.9	sanitair artiesten	20
1.10	productie grote zaal	10
1.11	loges	30
2.1	studio A	194
2.2	loge studio's	36
2.3	loge groot	60
2.4	sanitair	20
3.1	kleine loges	2*6
3.2	loge	30
3.3	productie	12
3.4	sanitair	25
3.5	rustruimte	18
3.6	techniek kleine zaal	288
4.1	agora	112

	RUIMTE	m²
4.2	keuken	40
4.3	wintertuin	55
4.4	terras	370
4.5	paviljoen	55
4.6	sanitair	14
4.7	stock keuken	15
5.1	studio B	160
5.2	archief	30
5.3	kantoor 6p	38
5.4	duokantoor	14
5.5	vergaderhoek	14
5.6	printer	2
6.1	kantoor 18p	64
6.2	duokantoor	14
6.3	vergaderhoek	14
6.4	sanitair	10
6.5	stock	10
6.6	keuken	10
7.1	werkrimte A	50
7.2	werkrimte B	28
7.3	werkrimte C	28
7.4	residentiekantoor 3p	2*18
7.5	residentiekantoor 4p	3*20
7.6	grote vergaderzaal	60
7.7	keuken	6
7.8	sanitair	13
8.1	terras	150
8.2	bar	30
8.3	luchtgroepen	85

OO3704 Opdrachtgever: VLAAMSE GEMEENSCHAP, V.Z.W. KAAITHEATER Organisatie Wedstrijd: FACILITAIR BEDRIJF VLAANDEREN (Katrín Janssens, Tom Delcourt) KAAITHEATER (Guy Gypens, Ann Bollen) TEAM VLAAMS BOUWMEESTER (Annelies Augustyns)	Architectuur: CRIT./NU ARCHITECTUURATELIER Peter Swinnen, Armand Eeckels, Halewijn Lievens, Rosa Fens, Helen Van de Vloet, Giulia Ciuffoletti, Nathan Heindrichs, Lucas Renson, Anthony Leenders, Heloïse Bal Discursief Programma: BAVO Gideon Boie Stabiliteit: MOUTON Guy Mouton, Nathan Persyn	Technieken/Duurzaamheid: INGENIUM Eddy de Baets DAIDALOS Filip Descamps (daglicht) Theatertechnieken: TTAS Pieter De Kimpe, Marc Lambert Akoestiek: KAHLE ACOUSTICS Evan Green Textiel: CHEVALIER MASSON Eric Chevalier, Anne Masson	Grafisch Ontwerp: Ward Heirwegh Fotografie: Mathieu Hupperts Visualisatie: Ponnie	Met specifieke dank aan: Sybille Valcke (Erfgoed Brussels Gewest) onder- steund door collega's van Stedenbouw Brussels Gewest, Patrick Lauwers (techniek KAAI), Josse De Pauw, Bart Verschaffel, Rudi Laermans, Maarten Van den Driessche, Paul Peyskens & Johan Daenen, An Fonteyne & Daniel Niggli, Michiel Van de Velde, Christophe Meirerhans, Vera Tussing, Lies Pauwels, Tom Rummens, Olivier Bastin & Anne Judong.
---	--	--	---	---